

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY

Savaitinis

Jungtinėse Valstijose \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c

NO. 7

PENKTADIENIS, VASARIO [FEBRUARY] 17, 1978

OZONE PARK, N. Y. 11417

METAI 67-IEJI

KRISLAI

Kai pasiaukojimo neužtenka
Skaudi gamtos ryškė
Kiničiai buvo pirmutiniai
Jokūbas pasigyrė
Antitarybinė propaganda

A. BIMBA

Baigdamas savo vizitą Jungtinėse Valstijose Egipto prezidentas Sadatas padarė gana platų pranešimą Washingtono Nacionaliniame Spaudos Klube, pakartotinai pabrėždamas, kad jis yra pasiaukojęs siekti Vidurio Rytuose taikos, ir kad jokios kritikos jo šio nusistatymo nebeįsiviešuos. Tai buvo jo atsakymas tiems arabų vadams, kurie jo vieno pradėtoms deryboms su Izraeliu nepritarė.

Bet dabar jau turėtų būti Sadatui aišku, kad pasiekiami tos taikos ir didžiausio pasiaukojimo neužtenka. Tam dar reikia ir gero, teisingo kelio. O jo pasirinktas kelias nežada Vidurio Rytuose taikos. Kaip tik priešingai: jo toks eismas tikrai pakenkė taikos reikalui. Šiandien Vidurio Rytai daug toliau nuo pastovios, teisingos taikos, negu buvo prieš Sadato kelionę į Izraelį.

Tokios aštrios žiemos mūsų atsiminime dar nebuvo matę. Rytuose mus be pasigalėjimo plaka šaltis, sniegas ir audros, o Vakaruose — lietus ir audros. Jau nekalbant apie didelius neparankumus ir nelaimės, medžiaginiai nuostoliai nesvietiški.

Visi kalba apie gamtos pakeitimą. Bet ar tik nebus prie to daug prisidėjęs ir pats žmogus? Žaidimas su branduoliais sprogdinimais aukštai ore, žemai ant žemės ir giliai žemėje, įtemptas tuštintis žemės "vidurių", ištraukiant iš jų naftą, dujas ir anglį, ar tik nebus vienas pats didžiausias gamtos pakeitimo kaltininkas? Mokslininkai turėtų pagalvoti.

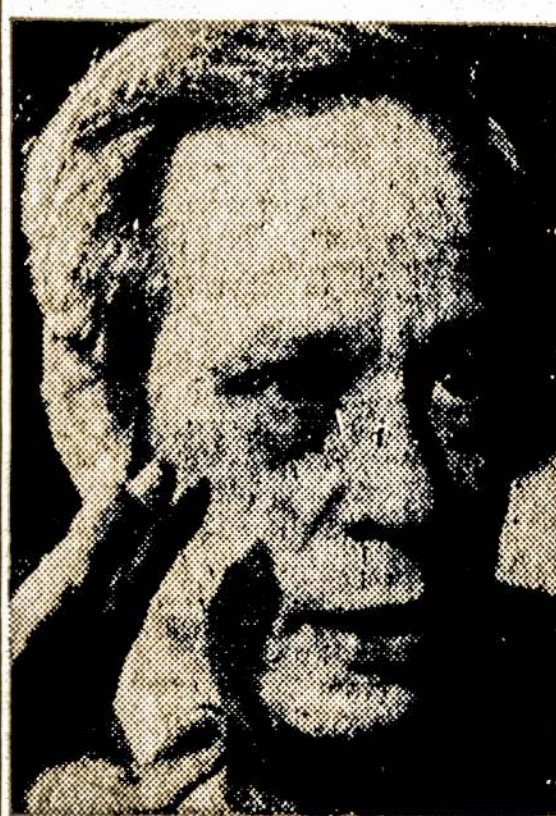
Šiandien oro banditu (lėktuvų grobikų) siautėjimu ir kova su jais susirūpinusi visa žmonija. Bet ar žinote, kad pirmuosius oro banditus šiam pasauliui davė chinų tauta?

Tai buvo 1948 metų birželio 16 dieną, kai Cathay Pacific Airways Catalina lėktuvas "Miss Macao" ir miesto Macao bandė skristi į Hong Kongą. Vos spėjus lėktuvui pakilti į orą, grupė kinečių banditų jį užgrobė ir pradėjo duoti vairuotojui įsakymus. Tas, matyt, nenorėjo ar nesėpė jį įsakymą įvykdyti, ir buvo pašautas. Lėktuvas išėjo iš kontrolės ir nukrito žemėn. Apart vieno bandito, visi kiti lėktuve buvę žmonės žuvo.

Gaila, kad ir mūsų lietuvių maža tauta davė pasauliui du oro banditus, kurie ne tik lėktuvą užgrobė ir pašovė vairuotoją, bet ir nušovė jautarnautoją.

Praeitą šeštadienį radijo Lietuvos Atsiminimų Valandos" vedėjas Jokūbas Stukas su pasididžiavimu perskaitė nuo jų gautą laišką iš Kalifornijos. Jame jie Jokūbui karštai dėkoja už nuo jo gautą gražią finansinę auką.

SU ANTIKOMUNISTINE MISIJA EUROPOJE

W. Michael Blumenthal

Tarybiniai kosmonautai tebesidarbuoja

Maskva. — Kosmonautai Georgy Grečko ir Yuri Romanenko tebesidarbuoja erdvinėje stotyje—laboratorijoje "Sojuz 26." Jie ten atlieka svarbius mokslinius tyrimus. Galimas daiktas, kad jie padarys pasaulinį rekordą. Iki šiol amerikiečiai astronautai yra ilgiausiai išbuvę erdvėje, viso 84 dienas!

A. SNIEČKAUS RASTŲ RINKINYS

"Minties" leidykla išleido Antano Sniečkaus rinkinių raštų dvitomį "Su Lenino vėliava."

Leidinyje skelbiami žymaus Komunistų partijos ir Tarybų valstybės veikėjo, ilgamečio Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto pirmojo sekretoriaus A. Sniečkaus straipsniai, kalbos ir pranešimai, parašyti 1927-1974 metais.

Dvitolimį paruošė Partijos istorijos institutas prie Lietuvos KP CK. Knygas atspausdino "Vaizdo" spaustu-
vė.
ELTA

Jie jo geraširdystės niekad nepamiršia!

Tokios įtemptos ir itūzios šioje šalyje propagandos prieš Tarybų Sąjungą, kokia šiandien vedama, gal dar nėra buvę. Jos tikslas: bloginti santykius tarp Jungtinių Valstijų ir Tarybų Sąjungos, užkirsti kelią detentės idėjos liaudies masėse populiarėjimui, nedaleisti prie jokio susitarimo dėl ginklavimosi apribojimo ir branduolinio karo grėsmės sumažinimo.

Ypač tautinių grupių reakcinis nacionalistinis elementas yra tai negarbingai ir pavojingai misijai kietai įkinkytas. Pavyzdžiui šiandien užkirsti kelią detentės idėjos liaudies masėse populiarėjimui, nedaleisti prie jokio susitarimo dėl ginklavimosi apribojimo ir branduolinio karo grėsmės sumažinimo.

Ypač tautinių grupių reakcinis nacionalistinis elementas yra tai negarbingai ir pavojingai misijai kietai įkinkytas. Pavyzdžiui šiandien užkirsti kelią detentės idėjos liaudies masėse populiarėjimui, nedaleisti prie jokio susitarimo dėl ginklavimosi apribojimo ir branduolinio karo grėsmės sumažinimo.

Jungtinių Valstijų Izdo sekretorius Mr. W. Michael Blumenthal šiuo tarpu prezidento Carterio pasiūstas lankosi Europoje su jos didžiųjų kapitalistinių šalių—Anglijos, Prancūzijos, Italijos, Vakarų Vokietijos—vadais tartis "pasauliniais ekonomiais reikalais." Šios visos šalys sunkiai serga ekonominės krizės liga. Jų darbo laudyje vystosi giliausias nepasitenkinimas, kuris akivaizdžiausiai pasireiškia formoje komunistinių partijų įtakos kilimo. Tai ypač matosi Prancūzijoje ir Italijoje.

Iš V. Vokietijos sostinės Bonnos pranešama, kad ten atvykęs Blumenthal vasario 12 dieną ragino premjerą Helmut Schmidt padėti Italijai ir Prancūzijai kovoti su jų ekonomine krize, nes, girdi, yra pavojus, kad jos komunistų partijos įeis į vyriausybės. Kol kas V. Vokietijoje to pavojaus nėra. Be to, iš visų Europos kapitalistinių šalių V. Vokietija esanti ekonomiai geriausia susitvarkiusi, stipriausia.

Sidney, Australija. — Vasario 12 d. čia sprogo bomba prie viešbučio, kuriame nakvojo keletas Azijos ir Ramiojo Vandenyno tautų žymūs vadai.

New Yorkas. — Nacionalinės Alkoholio Tarybos New Yorko Miesto Skyrimus skelbia pavadęs tyrinėjimą tarp 1,813 moterų. Be to, iš daug divorsuota moteris daug daugiau linkus tapti alkoholike, negu vedus arba nevedus.

Paaugę JAV gyventojų skaičius

Jungtinių Valstijų Cenzo Biuras praneša, kad ši šalis 1978 metus pradėjo su 218,218,066 gyventojų skaičiumi. Per 1977 metus paaugo 1,800,000. Tai gana žymus paaugimas. Praeitais metais buvo 3,300,000 gimimų ir 1,900,000 mirimų. Iš užsienio imigravo 320,000.

Prieš žiaurias represijas Paragvajuje

Paragvajus yra viena tų Lotynų Amerikos šalių, kuriose yra įsigalėję fašistiniai režimai. Jos režimui vadovauja prezidentas Alfredo Stroessner. Gautas pranešimas, kad šiomis dienomis ten tapo suareštuoti ir įkalinti 50 darbo unijų veikliausių narių ir vadų. Fašistinio režimo tikslas—sunaikinti darbo unijų judėjimą.

Pasaulinė Darbo Unijų Federacija su buveine Čekoslovakijos sostinėje Pragoje ir Lotynų Amerikos Darbo Unijų Centras su buveine Venezuelos sostinėje Caracas išleido bendrą pareiškimą, kuriame griežčiausiai smerkiamos Paragvajaus režimo vedamos represijos prieš darbininkų judėjimą.

Šiandien Paragvajuje yra daugiau kaip 2,500 politinių kalinių, kurių tarpe randasi

Milijonas senyvu amerikiečių įstaigose

Washingtonas. — Sveikatos, Apšvietos ir Gerovės Departamentas praneša, kad šiandien 65 metų ir aukštesnio amžiaus milijonas amerikiečių gyvena slaugymo ir kitose įstaigose. Studijavimas taip pat parodo, kad 17 procentų senyvo amžiaus vyrų ir 42 procentai moterų gyvena pavieniai arba su negimimėmis. Tuo tarpu 83 procentai vyrų ir 58 proc. moterų gyvena su savo šeimomis. Jie skaitomi laimingiausiais.

Bažnytiniam sukilėliams nepavyko

Plainfield, N. J. — Čia episkopu St. Stephen's bažnyčios dalis parapijonų sukilo prieš moters įsventimą į kunigus ir savinios bažnyčios puošnius pastatus. Bet New Jersey valstijos Aukščiausiojo teismo teisėjas Harold Ackerman patvarkė, kad jie turi teisę pasitraukti iš bažnyčios, bet bažnyčios pastatas ir kitoks turtas priklauso New Jersey valstijos diocезijai, o ne jiems. Sukilėliai labai nusivylė.

Tel Aviv. — Izraelio okupuotam Sinajuje užtiktas dar vienas didelis naftos-aliejaus šaltinis. Greitu laiku jis buvo pradėtas naudoti. Dar ir dėl to Izraelis norėtų Sinajų aneksuoti.

Harar, Etiopija. — Etiopijos kariuomenei pavyko išsiveržėlių somalių atsiamti miestus Diredawa ir Harar. Dabar išsiveržėliai yra stumiami atgal visame Ogaden regione.

DIDELĖ LĒKTUVO NELAIMĖ

Cranbrook, British Columbia. — Vasario 11 dieną besileisdamas lėktuvas Boeing 737 apsvirtė. Iš 47 lėktuve buvusių žmonių 40 žuvo. Nelaimės priežastis—gilus sniegas.

Angliakasiai streikuos iki pergalės

Washingtonas, vasario 12 d. — Jungtinės Angliakasių Unijos deryboms su samdytojais vesti taryba 30 balsų prieš 6 atmetė savo vadų jiems pasiūlytą naują kontraktą. Jis jiems nepriimtinas; jis reikštų šio kovingo streiko pralaimėjimą. Taryba reikalauja naujų derybų. Unijos prezidentas ir kiti vadai yra nusivylę ir pritrękti tokio narių prieš juos sukilimo. Narių šūkis: "Kova iki pergalės!"

Unijos vadų pasiūlyta sutartis buvo kelių savaitių derybų su Bituminous Coal Operators Association atstovais rezultatas. Asociacijos atstovai sako, kad jie irgi nusivylė. Jie ešą labai nusitebinti, kad pasiūlymas tapo atmetas tokia milžiniška tarybos narių dauguma. Jie nieko nesako apie tarybos reikalavimą naujų derybų.

Visą situaciją pasvėrus, kaip diena aišku, kad negalima tikėtis šio streiko pabaigos greitoje ateityje, už die-

nos kitos. Buvo manyta, kad jeigu unijos taryba vadų pasiūlymą priims, tai streikas galės baigtis su kovo mėnesio pradžia. Reikia atsiminti, kad naujoji sutartis būtų buvęs dar leidžiama narių nubalsavimui priimti ar atmes-
ti. O tas ima nemažai laiko.

Kalbos eina, kad samdytojais nebeis į derybas su unija kaip tokia. Jie bandysią užvesti derybas su kiekvienu unijos distriktu atskirai. O jeigu tas nepavyktų, tai kiekviena anglies kompanija siektų susitarimo atskirai. Asociacija susideda iš keleto kompanijų. Samdytojų strategija būtų uniją suskaldyti ir sunaikinti.

Bet streikuojančių angliakasių vieningumas ir ryžtas paverstų niekais tokius samdytojų maneversus.

Unijos prezidentas Milleris ir kiti aukštieji vadai turėtų pasimokyti iš šio įvykio ir ateityje derybose nedaryti eiliniams nariams nepriimtinių samdytojams nusileidimų.

Atvyks ir liudys

TONGSUN PARK

Po ilgų ginčų ir derybų tarp Jungtinių Valstijų ir Pietų Korėjos vyriausybių, pagaliau ešą susitarta, kad Korėjos žvalgybos agentas ir stambus biznierių Tong-sun Park, kuris papirkinėjo mūsų kongresmanus, vasario 21 dieną atvyks į Washingtoną ir liudys Kongreso Atstovų Rūmų Etkiniam Komitete. Tikimasi, kad jis įvardys virš eilę kongresmų, kurie ant jo kyšiu meškerės buvo užkibę. O ju, sakoma, buvo gana daug.

New York. — Miesto Taryba nutarė dėl išbandymo savo posėdžius laikyti vakarais, idant piliečiai, kurie norėtų juose dalyvauti, bet dienomis negali, nes dirba, galėtų dalyvauti.

Luanda. — Čia paskelbta, kad tarp Angolos Liaudies Respublikos ir Kanados tapo sumegsti diplomatiniai ryšiai. Nesuprantama, ko Jungtinės Valstijos laukia su Angolos pripažinimu.

PERDAUG LYTINIŲ FILMŲ

Apklausinėjami tarpe \$1,000 "šešiolikinių" mergaičių parodė, kad net 44 procentai jų mano, jog šiandien šioje šalyje daroma ir rodoma per daug lytinių filmų. Jų supratimu, tokie filmai žaloja mūsų jaunimą.

Padidino bausmes

Havana. — Kubos vyriausybė paskelbė, kad nuo dabar yra smarkiai padidintos bausmės už ypač sunkius nusikaltimus, kaip apilėšimai, kuriuose panaudojamas smurtas, gemblerystė, narkotikų pardavinėjimas ir taip toliau. Socialistinė šalis rimtai imasi kovos prieš įstatymų ir dorovinių principų pažeidėjus.

Mighigano Universiteto profesorius Pearson teigia, kad mūsų Jungtinėse Valstijose kas 16 sekundų įvyksta vienas iš kieno nors namų išsiveržimas ir apilėšimas. Vargiai kuri kita šalis bus mus pralenkus.

Be pagrindo esame gąsdinami!

Massachusetts Technologijos Instituto ekonomistas profesorius M. A. Adelman sako:

"Carterio Administracija bando Amerikos žmones išmušti iš lygsvaros, sakydama jiems, kad galime pritrūkti kuro. Tai netiesa!

Mums nėra pavojaus pritrūkti kuro. Mes turime aliejaus ir dujų šaltinius, kurie tebėra nenaudojami."

Izraelio kabinetas protestuoja

Izraelio kabinetas savo susirinkime skubiai apsvartė susidariusią padėtį santykiuose su Jungtinių Valstijų vyriausybe ir išleido pareiškimą, kuriame protestuoja prieš mūsų valstybės sekretoriaus Mr. Vance pasakymą, jog Sinajuje įsteigtos izraeliečių sodybos yra nelegališkos ir ju ten neturėtų būti. Premjeras Begin kabinetui raportavęs, kad toks sekretoriaus pareiškimas yra griežtai priešingas Jungtinių Valstijų nusistatymui, kurį jam išdėstė prezidentas Carteris, kai gruodžio 16 ir 17 dienomis jis lankėsi Washingtone ir kalbėjosi su prezidentu. Prezidentas Carte-

Premjeras Begin labai nepasitenkinęs

Menachem Begin

Iš Izraelio pranešama, kad premjeras Menachem Begin, turėjo pasitarimą su Jungtinių Valstijų ambasadoriumi Samuel Lewis ir jam išdėstė nepasitenkinimą Amerikos vyriausybės nusistatymu dėl steigimo naujų sodybų okupuotose arabų žemėse. Ji toki Izraelio ėjimą laiko nelegališku ir kenkiančiu pasiekimui taikos. Prieš kelias dienas Valstybės sekretorius Vance pasakė, kad "Sinajuje Izraelio sodybų neturėtų būti."

Premjeras Begin sako, kad Amerikos vyriausybė tai daro pataikaudama Egipto prezidentui Sadatui.

Kitus moko nedaryt, o patys daro

Kaip žinoma, šiandien Sveikatos, Apšvietos Gerovės Departamentas veda energingą vaju prieš rūkymą. Rūkymas yra priežastis daugelio įvairių plaučių bei širdies ligų. Todėl Departamento vadovybė reikia karštai pasveikinti.

Tačiau pasirodo, kad iš 38 aukščiausių departamento pareigūnų net 17 yra patys dideli rūkoriai. Kampanija prieš rūkymą būtų sėkmingesnė, jeigu visi jos vadai būtų nerūkymo pavyzdžiu kitiems.

Madridas. — Žymioji kovotoja Ispanijos Komunistų Partijos prezidentė La Pasionaria pergyveno operaciją ir guli ligoninėje. Ji jau 83 metų amžiaus.

Bucharestas. — Egipto prezidentas Sadatas grįždamas iš Amerikos, buvo sustojęs Prancūzijoje ir Rumunijoje ir tarėsi su jų vadais.

ris jam nesakęs ir nedavęs suprasti, kad tos sodybos yra nelegališka įsteigtos ir kad ju ten neturėtų būti.

Tuo tarpu sekretorius Vance spaudos konferencijoje pareiškė, kad Jungtinės Valstijos jau seniai yra pasakiusios, kad tos Sinajuje sodybos priešingos tarptautiniam įstatymui ir kad todėl ju ten neturėtų būti.

Šiuo laiku čia lankosi Izraelio kietas Užsienio, reikalų ministras Moshe Dayan. Kaip dabar dalykas stovi, tai kyla klausimas, jis sako, ar Jungtinės Valstijos begali vaidinti bešališką rolę tarp Egipto ir Izraelio...

LAISVĖ

LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. (Established April 5, 1911) — ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$10.00	United States, per 6 months	\$ 5.50
Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$ 5.50
Foreign countries, per year	\$12.00	Foreign countries, 6 months	\$ 6.50

Egipto prezidento misija be rezultatu

Per ištisias kelias dienas prezidentas Sadatas dėjo didžiausias pastangas, kad mūsų vyriausybė paveiktų Izraelį daryti didesnes koncesijas pasiekimui taikos tarp Egipto ir Izraelio. Bet, kaip viskas rodo, jo pastangos buvo veltui. Dviem svarbiausiais klausimais Izraelio vadovybė nesijudina iš vietos, būtent: sugražinimu arabams visų ju izraeliečių okupuotų žemių ir pripažinimu palestiniečiams teisės į nepriklausomą valstybę tarp Jordano ir Izraelio. Neigi matosi, kad prezidentas Carteris taip jau kietai spausit Izraelį šias koncesijas prezidentui Sadatui daryti. Egipto prezidentas net prašė Amerikos žydus padėti jam šios misijos tikslus pasiekti, bet ir čia, matyt, žmogui teko nusivilti.

Ir taip šiandien Vidurio Rytuose taikos saulės patekanti dar vis nesimato. Jau nekalbant apie visą rajoną, net ir atskirai taikai tarp Izraelio ir Egipto pasiekti perspektyvos labai, labai tamsios. Dargi visa šių klausimų padėtis yra žymiai pablogėjusi.

Geras pavyzdys ir Amerikos studentams

Iš Vilniaus žinutėje "Studentai tiria savo sveikatą" rašoma:

"Kaip atrodo studentų sveikata ju pačiu akimis—susidomėta Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko universiteto medicinos fakultete daugiau kaip prieš dešimtį metų. Įdomi fakulteto higienos katedros ir studentų mokslinės draugijos iniciatyva greit virsta tradicija. Dabar mokslinės konferencijos "Studentų sveikata" vyksta kasmet. Kviečiami visų aukštųjų mokyklų studentai, pamėgę mokslinį darbą. Šiose konferencijose jau perskaityta 113 pranešimų, kuriuos paruošė 181 studentas.

Daugiausia pranešimų buvo skaityta paskutiniuojuose, VIII mokslinėje konferencijoje. Joje buvo nagrinėjami studentų sveikatos apsaugos istorijos bruožai, studentų darbo krūvis ir sveikata, širdies veikla, virškinamojo trakto ligos, dantys, mityba ir žalingi įpročiai, bendrabučio mikroklimatinės sąlygos tyrimai ir kiti klausimai."

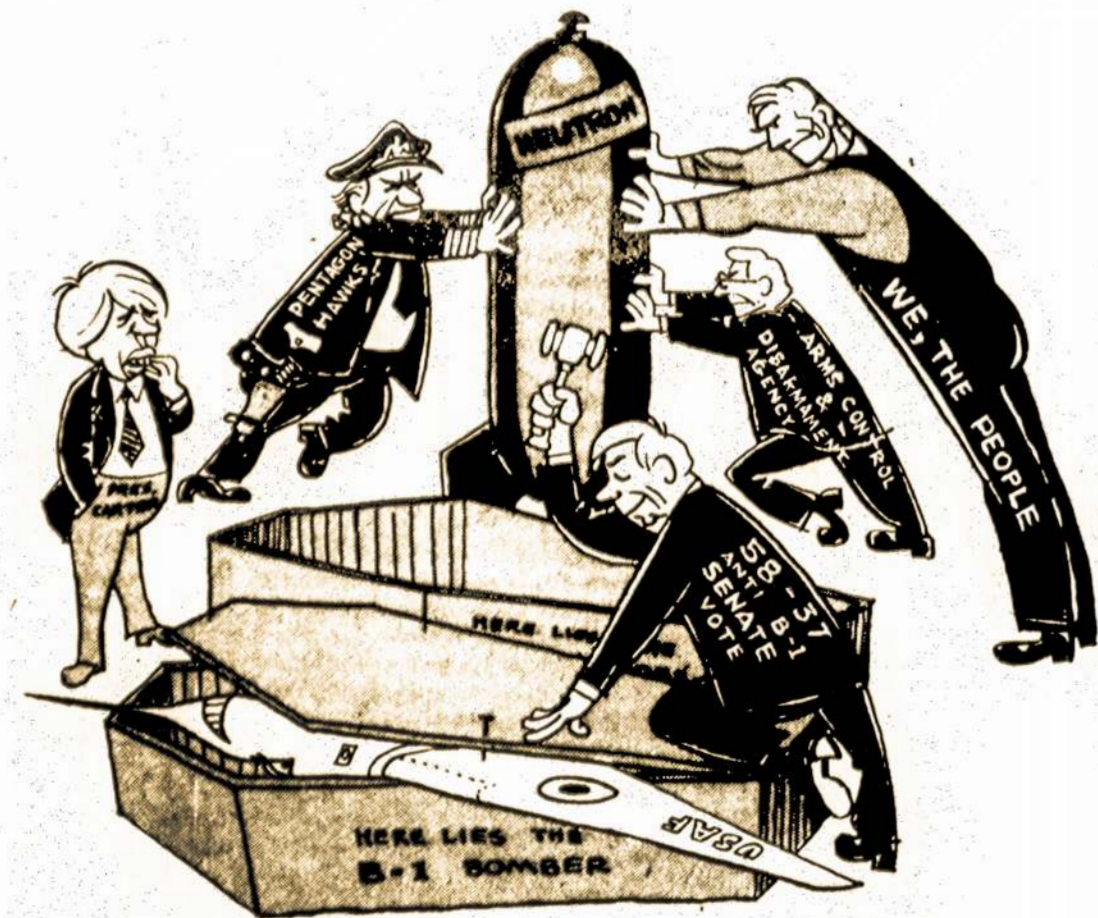
Mūsų Amerikos studentijos gyvenime nieko panašaus nesigirdi. Jai reikėtų pasimokyti iš Tarybų Lietuvos studentijos. Studentai patys ir čia turėtų rimtai pradėti rūpintis savo sveikata.

Liaudis gali ir vėl laimėti

Vasario 1 dieną mūsų Senatas 58 balsais prieš 37 nutarė likviduoti B-1 programą. Šios rūšies bombų gaminimas būtų kainavęs bilijonus dolerių ir padidinęs ginklavimosi lenktynes. Šis Senato nutarimas laikomas dideliu taikos jėgų laimėjimu ir skaudžiu smūgiu Pentagono militaristams. Aišku, kad Senato gana didelė dauguma šios išvados priėjo, stiprėjančio Amerikos liaudyje taikos jėgų judėjimo spaudžiamai.

Dar didesnis taikos jėgų laimėjimas būtų likvidavimas neutroninės bombos gaminimo programos. Kaip tik dabar ir koncentruojamas taikos jėgų dėmesys į pasiekimą šio laimėjimo, ir tam perspektyvas labai padidino prieš kelias dienas paskelbtas Ginklų Kontrolės ir Nusiginklavimo Komiteto raportas, kuriame pabrėžiama, kad neutroninės bombos gaminimas ir išdėstymas Europoje labai padidintų branduoliniu karo pavojų. Komiteto padaryta teisinga išvadą jau pasmerkė militaristai ir karo šalininkai, nes jiems didelis smūgis.

Pats prezidentas Carteris, taikos jėgų veikiamas, jau, matyt, svyruoja, nes vis atidėlioja įsakymą neutroninės bombos gaminimo programą pradėti vykdyti. Dar didesnis spaudimas privers jį ir šią programą likviduoti.

"One down, one to go!" Charles Keller

Spaudimu vyriausybės ir Kongreso, Amerikos liaudis nugalėtų Pentagono militaristus ir palaidotų neutroninės bombos gaminimą, kaip padarė su "B-1"

Kas ką rašo ir sako

PROTINGAI TVARKOMOS LIETUVOS MOKSLEIVIŲ VASARINĖS ATOSTOGOS

Iš "ELTOS" sužinojome, kad sausio 18 dieną Vilniuje įvyko platus aktyvo pasitarimas, kuriame buvo apsvaistyti 1977 metų moksleivių vasaros poilsio organizavimo rezultatai ir pasirošimas ateinančiai vasarai. Sakoma: "Pranešimą padarė Respublikinės Profasjungų Tarybos pirmininkas, Pionierių ir moksleivių poilsio organizavimo respublikinio štabo viršininkas A. Ferensas. Pranešimas pažymėjo, kad praėjusiais metais 1297 įvairiose stovyklose poilsiausi ir dirbo daugiau kaip 155 tūkstančiai vidurinių mokyklų auklėtiniai. Organizuoti praėjo vyresniųjų klasių moksleivių darbo semestras 1977 metų vasarą. Daugelis jų gamybinių brigadų glaudžiai bendradarbiavo su kolūkių ir tarybinių ūkių, mokslinio tyrimo institutų, bandymų stočių specialistais. Aplinkos, gamtos apsaugos srityje nemažai pasidaravo moksleivių girininkijos. Teigiamą įvertinimą susilaukė miestų ir rajonų centrų moksleivių darbinė veikla darbo ir poilsio stovyklose. Praėjusią vasarą 716-oje tokių stovyklų dirbo ir poilsiaavo beveik 45 tūkstančiai vyresniųjų klasių moksleivių."

Toks protingas moksleivių vasarinio poilsio sutvarkymas galimas tikrai socialistinėje santvarkoje. Jis neįmanomas mūsų kapitalistinėje Amerikoje.

JAU IR KLERIKALAI MATO BRANDUOLINIO KARO GRĖSMĖ

Chicago kunigų "Draugo" bendradarbis P. Gaučys pateikia straipsnį "Atominų ginklų plitimas," kuriame, tarp kitko, skaitome: "Nūdien prasidėjo atominų ginklų gamybos varžybos, kurių raidą tuo tarpu sunku numatyti, tačiau šiaip ar taip ji negali būti žmonijai palaiminga. Dar vis tebesitėsia amerikiečių su rusais derysios dėl strateginių ginklų gamybos apribojimo, o vis sparčiau daugėja faktų, kad kaip tik tokių ginklų gamyba vis gausėja, o ne stovi vietoje.

Kadangi pastaraisiais metais atominų reaktorių statybos technika žymiai atpigėjo, galima laukti, kad daugelis valstybių panorės apsirūpinti atominiais ginklais, nepaisydamos visų tuo reikalaujama pasirašytų sutarčių, kurių nenažą valstybių ir nepasirašė. Ilgoje eilėje tokių norinčių turėti atominis ginklus pirmiausia randame Vakarų Vokietiją ir Japoniją. Abi tos valstybės lengvai gali pasigaminti pakankamai atominų ginklų, nes turi labai aukštai išvystytą technologiją ir pakankamai lėšų.

Tas atominio ginklavimosi plitimas yra ypač nesaugus. Dvieju didžiausių pasaulio valstybių, JAV ir Sovietų Sąjungos atominis ginklavimas gali būti palaikomas svyruojančioje pusiausvyroje, abiem pusėm pavydžiai sekant viena kitą, kas užtikrina taiką. Tokios taikos garantiją sudaro kiekvienos jų sugebėjimas tinkamai atsikęsti, kas neabejotinai atbaido priešą smogti pirmą smūgį. Bet tokios pusiausvyros neįmanoma išlaikyti tarp kelių ar keliolikos vidutinio dydžio ar mažų valstybių...

"Šiaip ar taip, kol atominiai ginklai buvo valdomi vadinaimo "atominio klubo," sudaryto iš penkių didžiųjų valstybių, buvo galima tikėtis, kad jos savo tarpe išlaikys jėgų pusiausvyrą, o tuo pa-

čiu ir taiką. Tačiau dabar, atominiam ginklams vis plačiau plintant, kyla baimė, kad vietiniai interesų priešingumai tarp dviejų ar kelių valstybių privers prie konflikto, kuris lengvai gali pavirsti atominiu karu. Toks karas, netgi ir riboto pobūdžio, labai stipriai sukrėstų tarptautinius santykius ir tam tikrose sąlygose sudarytų grėsmę." ("Draugas," vas. 3 d.)

SENASIS KAUNAS GALI DIDŽIUOTIS

Zurnale "Kultūros barai" (1977.7) Ramutis Karmalavičius rašo:

"Kaune duris atidarė naujas kultūros židinys—LTSR Literatūros muziejus. Jaunimo, moksleivių, darbininkų ir inteligentių gausiai lankoma, naujoji LTSR Literatūros muziejaus ekspozicija yra pajėgi teikti žiūrovui reikiamą idėjinę, estetinę ir istorinę informaciją.

Muziejus įsikūręs gražiame baroko—klasicizmo stiliaus architektūros paminkle, XVII a. statytuose rūmuose, kuriuose vien literatūrinei ekspozicijai ateityje bus skirtos 25 salės. Šiomet pradėjo veikti 10 ekspozicijos salių. Stenduose matome lietuvių tarybinio laikotarpio literatūros raidą nuo 1940 m. iki dabar (7 salės): trys salės skirtos parodomis. Be to, ta-

rybinės literatūros ekspozicijoje rašytojų personalijomis išryškinama ir iki tarybinio laikotarpio jų kūryba. Feodalizmo ir kapitalizmo epochos literatūros ekspozicija bus įrengta vėliau.

Muziejaus pastatas darniai įsikompanavęs ir atjaunėjusi Kauno senamiesčio ir Rotušės aikštės ansamblis...

GINČAI DĖL CHARLIE CHAPLIN TAUTYBĖS

Iki šiol labai plačiai buvo suprasa, kad žymusis aktorius komikas Charlie Chaplin buvo Anglijoje gimęs ir augęs žydas. Antai dar visai neseniai žurnalistas Cedrie Belfrage socialistiniam savaitraštyje "These Times" (sausio 15 d.) rašė, kad, girdi, "vargšas Chaplinas negalėjo pamiršti savo žydiškos kilmės."

Bet dabar New Yorke leidžiamas žydu dienraštis "Morning Freiheit" (vasario 5 d.) teigia, kad Chaplinas nebuvo žydiškos kilmės. Dienraštis vadovaujasi 1964 metais išleista Charlie Chaplino autobiografija. Chaplinas pakartotinai pabrėžia, kad jo motina buvo airė, tikinti protestantė. Taip pat jos senelis ir močiutė buvo airiai.

O kaip su Chaplino tėvu? "Freiheit" sako, kad apie jo tėvą labai mažai kas nežino. Žinoma tik tai, kad "jis buvo aktorius ir smarkus gėrikas."

ĮVAIRIOS ŽINIOS

DIRBTINOS ODOS GAMYBA PLUNGĖJE

Savo patvarumu bei elastingumu natūraliai odai nusileidžia jos pakaitalas, kurį pradėjo gaminti Plungės Dirbtinių odų gamyklos kolektyvas. Pirmosios naujos plungiečių produkcijos siuntos jau patiekios mūsų respublikos, Ukrainos, Kazachijos, Kirgizijos ir kitų respublikų odinės galanterijos imonėms.

Šios dirbtinės odos gamybos technologiją, bendradarbiaudama su sąjunginio šakos mokslinio tyrimo instituto specialistais, sukūrė imonės kūrėjų grupė, jo inžinieriaus V. Savicko. Pagal jos sudarytą projektą imonė sumonėjusi sintetinės medžiagos padengimo poliuretanu bei dirbtinės odos formavimo agregatai. Siemet šalies odinės galanterijos imonėms plungiečiai patiekė daugiau kaip milijoną kvadratinį metrų naujos dirbtinės odos. Ją ruošiamasi atetuoti valstybiniu kokybės ženklu. Iš viso šiemet kokybės penkiabūjau kolektivas numatė žymėti penktadalį išleidžiamos produkcijos.

Eltos koresp.

KIEK ŠIANDIEN PASAULYJE DAR YRA MONARCHIJŲ?

Valstybių, kuriose monarchinė valdymo forma, skaičius nuolat mažėja. Pastaraisiais metais panaikintos monarchijos Afganistane, Kampučijoje, Laose ir Etiopijoje. O nauja atsirado tik viena—Centrinės Afrikos imperija, kurią valdo imperatorius Bokasa I.

Didžioji dalis dabar egzistuojančių monarchijų—konstitucinės, kuriose monarcho valdžią apriboja konstitucija, įstatymo leidimo funkcijos ten perduotos parlamentui, o vykdomosios—vyriausybei. Dažniausiai monarchas "karaliauja, bet ne valdo."

Monarchijos yra šios nepriklausomos šalys: Bahreinas, Belgija, Butanas, Vatikanas, Didžioji Britanija, Danija, Jordanija, Iranas, Ispanija, Kataras, Kuveitas, Lesotas, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malaizija, Marokas, Mo-

IŠ LAIŠKŲ

Gerbiamas Redaktorai!

Susikaupe visa krūva naujienų. Mat, kai keliauni (nors kelias valandas) ką nors naujo pamatai, sužinai, gausėja pažįstamų būrys, pergyveni. Šiandien, sausio 13 dieną, Šilalės rajono kraštotyriminkų grupė vyko į Vilnių, i šeštąją Respublikinę kraštotyros parodą. Aš važiauvau antrą kartą.

Ilgokai skaitinėju mokyklų metraščius, istorija, kita medžiaga. Čia teko pažvelgti į buvusių mokytojų, auklėtojų, abiturus draugų, pasišventusių mokyklai, pažįstamų bičiulių nuotraukas, sužinoti kai kurias gyvenimo smulkmenas. Dvidešimt aštuntuosius metus dirbu mokykloje. Jau ir mano mokyklai, pasirodo, sėkmingai trūšia gamyklose, mokyklose, žemės ūkyje. Visus parodos darbus perskaityti, nors viena akimi peržiūrėti sunkoka.

Palangos ir Šventosios, Vabalinkų B. Sruogos ir Troškūnų, Ignalinos I ir Jonavos II, Grinkiškio ir Baisogalos, Radviliškio III ir Kuršėnų, Dusetų K. Būgos ir Kretingos vidurinių mokyklų kraštotyriminkai stropiai kaupia medžiagą apie gimtojo krašto švietimą. Pavyzdžiui, V. Baliūnas, rašydamas J. Balčikonio vidurinės mokyklos istoriją, prirašė 635 puslapius, daug nuotraukų, dokumentų sukaupė.

Ilgoką parodos lentyną užpildytų rūpestingai kaupiamą aštuonmečių istorinė medžiaga. Gerai prisimenu prieš šešiolika metų vykusią II jaunųjų kraštotyriminkų respublikinę parodą. Iš septynių mokyklų parodoje dalyvavo Varnių rajono Kuršų ir Kauno rajono, atrodo, Zapyškio mokyklų kraštotyriminkai, kiti darbai—iš respublikos vidurinių mokyklų. Aš, Kuršų septynmetės mokyklos mokytojas, žengęs pirmą žingsnį kraštotyroje, gavau kultūros ministro J. Banašio Garbės raštą.

Redaktorai! Šiandien parodos lankytojus jau džiugina Pagramančio aštuonmetės iš Tauragės rajono, Vėžaičių—iš Klaipėdos rajono, Uplytės—iš Panevėžio, Tryškų—iš Telšių, kitų mokyklų istorijos, metraščiai. "Švietimas Užlenkėje," "Iš Užvenčio vidurinės mokyklos praeities"—tai J. Juciūtės iš Mažeikių rajono, kelmiškio V. Rimkaus darbai. Pastarasis paruošė šešis darbus. Be to, su J. Gudauskine ekspozicijai "Tytuvėnai spaudoje" (133 pusl. bibliografija). Ilgai sklandžiau V.

Rimkaus "Už savąjį žodį (lietuviškos spaudos platinimas 1864-1905 m. Kelmės rajone)."

Lietuviškosios knygos kelius į pirkias nagrinėjo A. Garbiucienė—iš Zarasų rajono E. Razbadauskienė—iš Plungės, J. Leišienė—iš Molėtų, G. Pavlova ir V. Vyšniauskienė—iš Mažeikių, J. Tilvikienė—iš Klaipėdos, D. Parčauskienė—iš Pakruojo, O. Sveikauskienė—iš Šilutės, kiti parodos dalyviai.

Lietuviškąją spaudą domėjosi J. Kirlys. Tai 824 puslapių kruopštus darbas, pavadinamas "Lietuvių periodinės spaudos praeitis." Lietuvos TSR Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Garbės narė M. Glemžaitė apie audinius vertingą darbą, pasibaigus parodai, perduoda Universiteto mokslinei bibliotekai.

Kraštotyros Garbės nario Vl. Statkevičiaus "Rankinės garnos Šilalės rajone" parodė, kaip po kruopelytę kaupiant, galima, laiku bėgant, fiksuoti buitinę—etnografinę medžiagą.

Brangus Redaktorai! Ką parodoje ekspozicijos darbininkai ir rūpesingieji rokiškiečiai, Tamstos žemiečiai?

L. Giros kolūkio, Salų tarybinio ūkio-technikumo, 14-os kaimo profesinės technikos mokyklos metraščiai. Iš kitų mokyklų—Rokiškio, Duokiškio, E. Tičkaus, Onušio mokyklų darbai, istorijos.

Parašau apie kaimynus, kupiškienus... Pasigėrėjimą teikė O. Sokienės rankraštis "Apie gėlių darželius." Ir jaunimas, ir pagyvenę pajūnmečių mokyklų parodoje dalyvavo Varnių rajono Kuršų ir Kauno rajono, atrodo, Zapyškio mokyklų kraštotyriminkai, kiti darbai—iš respublikos vidurinių mokyklų. Aš, Kuršų septynmetės mokyklos mokytojas, žengęs pirmą žingsnį kraštotyroje, gavau kultūros ministro J. Banašio Garbės raštą.

Redaktorai! Šiandien parodos lankytojus jau džiugina Pagramančio aštuonmetės iš Tauragės rajono, Vėžaičių—iš Klaipėdos rajono, Uplytės—iš Panevėžio, Tryškų—iš Telšių, kitų mokyklų istorijos, metraščiai. "Švietimas Užlenkėje," "Iš Užvenčio vidurinės mokyklos praeities"—tai J. Juciūtės iš Mažeikių rajono, kelmiškio V. Rimkaus darbai. Pastarasis paruošė šešis darbus. Be to, su J. Gudauskine ekspozicijai "Tytuvėnai spaudoje" (133 pusl. bibliografija). Ilgai sklandžiau V.

Nepavargstantis Redaktorai! Mieli Laisviečiai! Prisimenu iš Leono Jonikio, buvusio "Vilnius" redaktoriaus, atrodo, 1968 m. nugirstą posakį: "... Įsiligavau, nebežinau, kur sustoti... Toli gražu ne viskas išpasakota. Nežinau, kaip baigti laišką.

Linktelėjau žilstelėjusią galvą, o už save jaunesniems ir bendraamžiams spaudžiu dešinę (taip išmokė tėvukai), o visam "Laisvės" kolektyvui linkiu sėkmės, sveikatos, ažuolinės sveikatos!

Jūs Antanas Brazauskas Silalė

Jos laimėjo

Filipinetės slaugės Lonora Perez (kairėje) ir Filipina Narciso

Jos buvo suareštuotos ir kaltinamos, kad 1975 metais dirbdamas Ann Harbor, Mich., Veteranų ligoninėje, sąmoningai nuodijo net penkis ligonis. Jos, žinoma, kaltinimus griežtai paneigė. Dabar valstybės prokuroro pasiūlymu, federalinis teisėjas Pratt Robinson pripažino jas nekaltois ir kaltinimus prieš jas panaikino. Sakoma, kad jos buvo aukos rasistų sąmokslu jų nusikratyti.

Raudonės pils

Atjaunėjęs senasis Rozalimas

Šimtmečiais neliesta sena ir sodrų Rozalimo pušyną, lyg juodas šilkinis kaspinas, perkerta naujoji magistralė Šiauliai-Panevėžys. O palei ją—senasis Rozalimo miestelis, įkurtas dar XVI amžiuje. Į jį atsišakoja plati asfaltuota gatvė su išsiriavusiais gražiais, daugiausia mūriniais namais. Jų kiemuose—galynai. Už namų, Daugyvenės upės nuolydyje—sodai. Tiesa, dar jauni, bet jau besididžiuojantys pirmaisiais vaisiais.

O juk prieš keletą dešimtmečių čia buvo krūmokšniais pasiūšęs tyrlykūlis, o šia vieta ėjusiu vieškelio pavaršį ir rudenį ne ratais, bet stebulėm važinėdavau. Sunkiai ir aš klampodavau juo naginėtomis kojomis į 1919 metais Rozalime įkurtą vidurinę mokyklą. Pats gi Rozalimas tuo metu prasidėdavo nuo bažnyčios papėdės, už gero kilometro.

Valsčiaus namas, paštai, kelios smulkios parduotuvės, dar keliasdešimt menkų grytelių, tada vadinamų davatkynu,—štai ir visas buvęs Rozalimas. Iš pietų pusės miestelį vainikavo dideli griozdiški ubagynės namai. Dabar visa tai nušlavė nauji statiniai, tarybinis metas neatpažįstamai pakeitė šios gyvenvietės veidą.

Rozalimas šiandien—kolūčio centras. Kolūkis—milijonierius: rozalimiečiai nuo seno pasižymi darbštumu. Tai atsispindi ir jų darbo rezultatuose bei buityje. Kone kiekvienoje sodyboje motociklai, radijo ir televizijos aparatai, dažnas turi nuosavą automobilį.

1928 metais buržuazinės valdžios uždaryta senoji Rozalimo vidurinė mokykla tarybiniais metais atkurta. Dabar joje mokosi apie 456 jaunieji rozalimiečiai. Net tolimesniuose kaimyniniuose rajonuose išgarsėjusi Rozalimo ligoninė. Buržuaziniais metais artimiausias gydymo buvo tik Pakruojyje—vienintelis keliems valsčiams. Rimtesniais atvejais ligoniu tekėdavo siekti Šia-

Panevėžio rajono Eriškių kolklio gyvenvietė.

NAUJOS KNYGOS

“Religinės kovos ir erezijos Lietuvoje”

Lietuvos TSR Ateizmo muziejaus mokslinių bendradarbių kolektyvas užsiima gana plačiu moksliniu-tiriamuoju darbu, organizuoja mokslines konferencijas, kviesdamas dalyvauti jose Lietuvos TSR Mokslų Akademijos, Partijos istorijos instituto prie LKP Centro Komiteto, Vilniaus Valstybinio Darbo Raudonosios vėliavos ordino V. Kapsuko universiteto, Kauno Politechnikos bei Vilniaus Pedagoginio instituto ir kitų mokslo įstaigų darbuotojus, gamtos, filosofijos, istorijos mokslų specialistus.

Susidarius palankioms sąlygoms, muziejus ėmėsi iniciatyvos, talkininkaujant mokslininkams, leisti konferencijų pranešimų medžiagą atskirais leidiniais, kad ji būtų prieinama plačiajai visuomenei, asmenims, kurie domisi religijos, ateistinės minties istorijos Lietuvoje klausimais.

Pirmoji tokia mokslinių darbų knyga jau išvydo šviesą. Tai 1975 metais sausio 28 dieną įvykusios antrosios mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga. Knyga vadinasi “Religinės kovos ir erezijos Lietuvoje” (“Mintis”, 1977 m. LTSR Ateizmo muziejaus leidinys, 112 psl.). Ją spaudai ruošė istorijos mokslų kandidatas P. Aksamitas, istorijos mokslų daktaras J. Jurginis ir A. Martinionis.

Rinkinyje pradėdama J. Jurginio specialiai parašytu įvadu “Feodalizmas ir krikščionybė” (psl.4). Autorius trumpai ir konkrečiai nurodo bažnyčios, kaip organizacijos su savo krikščioniška ideologija ir dogmomis santykius su feodalinėmis santvarka, kuriuos interesus gynė, kuriai tarnavo. Iškelia sąlygas, sukėlusias opozicinį sąjūdį prieš bažnyčią ne tik Europoje, bet ir Lietuvoje, kurie “reikšė per visą feodalizmo laikotarpį: čia kaip mistika, čia kaip atvira erezija, čia kaip ginkluotas sukilimas.” Ypač paaštrėjo santykiai bažnyčių tarpe XVI a., kai Europoje prasidėjo reformacinis sąjūdis, persimetė ir į Lietuvą. Greta katalikų, atsirado liuteronų, kalvinistų ir antitrinitorių (arijonų arba kaip dar vadinama antitrejbininkų) bažnyčios. Jos, kovodamos viena su kita, naudojo ne tik propagandą, teismus, bet ir smurto priemones.

Apie vieną iš priemonių—bylinėjimąsi teismuose katalikų su liuteronais, gana plačiai rašo Istorijos instituto jaun. moksl. bendradarbis Zigmantas Kiaupa straipsnyje “Kovos tarp liuteronų ir katalikų Kaune iki XVII a. vidurio” (psl. 13). Jis, naudodamas dar niekur neskelbtus archyvinus dokumentus, apžvelgia Kauno liuteronų bendruomenės padėtį, katalikų ir liuteronų kovos objektus ir būdus, jos eigą, kai katalikai stichiškai liuteronų bažnyčią puldinėdami, teismo keliu siekė ją visai iš jų atimti “priverčiant paklusti katalikiškoms gyvenimo normoms.”

Istorijos mokslų kandidatas Vytautas Urbanavičius straipsnyje “Sunaikintos kalvinistų bažnyčios Gėluvoje archeologiniai tyrinėjimai” (psl. 27) pateikia katalikų brutalios prievartos ir susidorojimo su “broliais Kristuje” pavyzdį. 1620 m. liepos mėn. 21 dieną, baigęs vizituoti Ariogalos katalikų bažnyčią, vyskupas S. Kiška surinko Ariogaloje būri gin-

tuotų katalikų ir patraukė į Gėluvą. Vyskupo įsakymu kirviais sukapojo Gėluvos bažnyčios duris, visus medinius daiktus sukrovė krūvon ir padegė. Liepsnoje ir pati bažnyčia. Varpus išėmė ir išvežė, po to apkrovė varpinę šiaudais ir padegė. Po trijų valandų iš kalvinistų bažnyčios beliko tik rūkstantys mūrai.

Archeologiniai kasinėjimai (1974 m. pradžia) buv. Gėluvos bažnyčios vietoje, jos šventoriuje, kur buvo laidojami mirusieji tikintieji, įgalino nustatyti, kad net XVII a., nepaisant katalikų, vėliau kalvinistų bažnyčių pastangų, praėjus beveik 300 metų po krikščionybės įvedimo, buvo prisilaikoma pagonišku laidojimų papročiu. Matomai, “paprasti žmonės, nesuprasdami tų religinių rietenų esmės (juk abi krikščioniškosios bažnyčios išpažino tą patį Jėzų Kristų), “mieliau laikėsi dar nevisai išnaikintą savo protėvių religijos Archeologiniai duomenys leidžia teigti, nurodo autorius, kad absoliuti Lietuvos kaimo gyventojų dauguma iki XVI a. vidurio buvo pagonys. Jeigu krikščionybės įvedimo data galima laikyti valdančiųjų sluoksnių krikščionėjimo pradžią, paprastų kaimo gyventojų krikščionėjimo pradžią reikėtų laikyti XVI a. vidurį. Praktiškai tai sutampa su kontrreformacijos pradžia. Krikščionėjimo procesas, V. Urbanavičiaus nuomone, matomai truko visą XVII a., o vietomis ir ilgiau. Tai rodo rašytiniai šaltiniai, archeologinė medžiaga, minėtieji ir kiti etnografiniai duomenys. Šie duomenys paneigia katalikiškųjų istorikų teigimus apie tariamą lietuvių religingumą, karštą Kristaus mokslo išpažinimą, amžiną savo likimo sujungimą su katalikų bažnyčia.

“Religinių kovų įtaka Lietuvos spaudai (XVI a. antroji ir XVII a. pirmoji pus),“ nagrinėja istorijos mokslų kandidatė Ingė Lukšaitė. Ji paliečia gana aktualią problemą, kaip ir kokiomis sąlygomis Lietuvos feodalinėje visuomenėje buvo kuriamos kultūrinės vertybės svetimais kalbais lenkėjant lietuviams feodalams, buvo lenkinama ir visa lietuvių tauta.

Istorijos mokslų kandidatas Edvardas Gudavičius pateikia naują publikaciją apie Merkelį Petkevičių, kaip Vilniaus žemės teismo raštininką (68-76 psl.) ir medžiagą apie reformatus testamentų

teisės apribojimus Lietuvos statutuose (77 psl.).

Dvasiškių pakeitimo pasauliečiais Lietuvos mokyklose procesą, susijusį su XVIII a. pabaigos Lietuvos ir Lenkijos valstybinėmis reformomis, gvildena V. Kapsuko universiteto dėstytojas istorijos mokslų kandidatas Algirdas Sidlauskas (79 psl.).

Istorijos mokslų daktaras Juozas Jurginis, pradėdamas savo straipsnį “Religija fizokratų ir švietėjų veikloje” (89 psl.), plačiau nagrinėja jų pažiūrų pasireiškimą, “kokią įtaką jos turėjo bažnyčios veiklai kaime, kaip keitė valstiečių galvoseną (89 psl.).

Kalbėdamas apie fiziokratų švietėjų veiklą ir priemonę savo idėjoms skleisti—pamokslus, autorius analizuoja Vilniaus universiteto profesoriaus Mykolo Karpavičiaus pamokslus, kuris juos, kaip dvasininkas, sakė tik bajorams ir studentams, apsisotą prie to pat universiteto profesoriaus kunigo Vilhelmo Kalinskio pamokslų valstiečiams. Tačiau įdomiausia medžiaga—Troškūnų parapijos klebono Kiprijono Lukausko parašyti pamokslai ir surinkti 300 puslapių ranka rašytame sąsiuvinyje.

Knygoje nagrinėjami įvairūs mūsų istorijos klausimai, susiję su bažnyčia ir religija. Jie, žinoma, neatspindi visuomeninių klausimų, bet tik papildoma jau publikuotą medžiagą.

Be straipsnių reziumė rusų kalba, pateiktas J. Jurginio paruoštas literatūros, susijusios su spausdinama medžiaga, sąrašas.

Pirmasis kluks muziejaus leidinys—pirmoji išversta vaga leidžiant mokslinę literatūrą.

Salia pirmosios vagos nusiųties kita. Jau pradėtas darbas ruošiant spaudai trečiosios mokslinės konferencijos medžiagą, kurią išleisime kartu su filosofijos, teisės ir sociologijos skyriumi prie LTSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto.

Šiais metais pasirodė vaizdinių priemonių aplankas apie krikščionybės įvedimą Lietuvoje, pavadinamas “Kardu ir kryžiumi.” Jame pirmą kartą Lietuvos vaizdinių priemonių leidimo istorijoje, ikinografinės medžiagos pagalba istoriškai atskleidžiamas krikščionybės kelias į mūsų kraštą ir to krikšto pasekmės.

Ant. Martinionis
Lietuvos TSR Ateizmo muziejaus direktorius

PRANAS ŠILINIS

Lietuvai

Pasišaukiau Tave dar lopšy,
Nė vieno žodžio nežinojės.
Ir nors praėjo metų daug,

Lig šiol tokia esi:

tikra,
be blizgesio,
ir ne koketė,

Tokia, kaip motina—
Darbšti ir rūpestinga.
Kaip motinai Tau tinka,
Ir akys melsvos,

ir plaukai gelsvi,
Ir taip kaip motina—
viena esi.

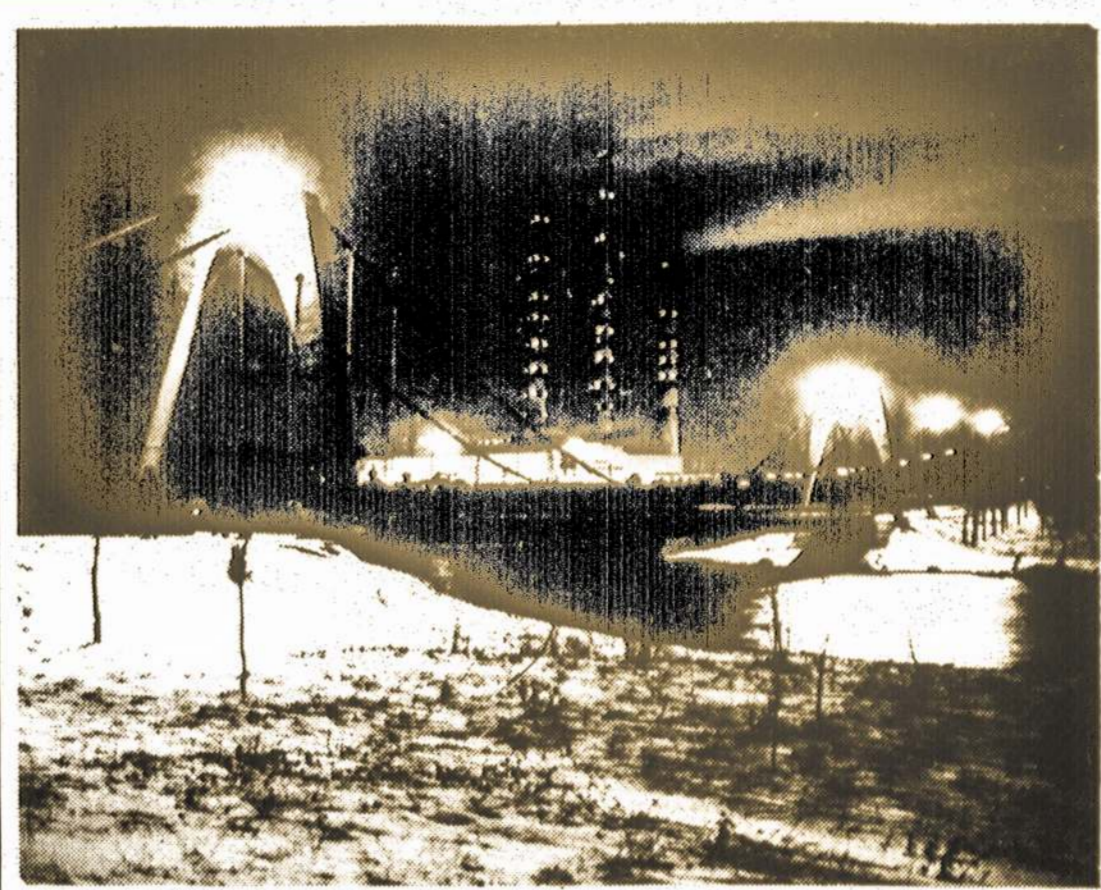
Ir kaip tuomet lopšy,
Nė vieno žodžio nežinojės,
Dabar, po metų daug,
Nebežinau, kokiū žodžiu

iš daug jų padėkojusi.

O reikia, kad jis tikras būtų,
Ryžtingas ir sunkus.

kaip kario pareiga.

O atviras ir tiek teusis,
Koks vardas Motina yra
Ir Tavo vardas—Lietuva.

Elektrėnai naktį.

A. Palionio nuotrauka

Neatpažįstamai pasikeitusių Varėna

PRANAS KARLONAS

[Tąsa iš praeito num.]

Jonas Baravykas ilgą laiką Varėnoje dirbo partijos rajono komiteto pirmuoju sekretoriumi ir buvo pirmas, parodęs iniciatyvą, kad tokie vandenys ateitų prie Varėnos. Nors tai, žinoma, ne jokia jūra, tai tie patys Deržnyčios vandenys, pastačius užtvanką, surinkti į baseiną maždaug 100 hektarų plote. Bet žmonės tuo ir garbingi, kad už gerą atsimoka geru, gal būt netgi nevisiška nutuokdami, kad taip išreikšia didelę pagarbą šito darbo iniciatoriams.

Na, o dabar tik pažiūrėk, kiek čia susirenka poilsiu žmonių! Netgi šiokiadieniais, ir netgi po darbo, kai vasaros pavakarės ilgai ilgai tupdo saulę į žalius miško patalus.

Grybai, grybai tuomet ir dabar

Daug Lietuvoje miestelių turi savo ženklukus, kurių turiniu norima parodyti kuo būtent vienas ar kitas jų charakteringas. Varėniškiai ant savo ženkluko “pasodino” du baravykus—vienas didesnis, o kitas kiek mažesnis. Tai, matyt, padaryta nesipriešinant faktui, jog iš tikrųjų niekur kitur Lietuvoje nei tiek daug miškų, nei grybų (žinoma, ir baravykų, anot dainelės, šitų visų grybų pulkininkų) nėra. Varėnos rajonas didžiausias respublikoje, jo teritorija 2419 kv. kilometrų. Beveik du trečdaliai jos užima miškai.

Nuvykęs į Varėną aplankiau gerą savo bičiulį Juozą Dringelį, aistrų grybautoją ir nemažiau aistringą gamtos mylėtoją. Jis ruošia spaudai knygutę apie gimtąjį savo rajoną. Užsiminus apie Varėną kaip grybų kraštą, bičiulis netikėtai pasiūšaušė ir “pakėlė kovai ietį.”

Tu, broliuk,—sako jis,—apie grybus nekalbėk. Grybai dabar kitokie.

Neprasižiojau, bet suklydau, nes žinojau, kad greit ir argumentai pasipils kaip garsai iš triūbos. Bet kad jie bus tokie, jau šito tikrai nesitikėjau.

Prieš kelis metus buvo pasklidęs gandas, kad į Varėnos miškus nežinia iš kur atsidanginusi meška. Vieni matė ją ten, kiti—kitur, o štai Musteikoje, esą, ir į kiemą buvo užėjusi, prie šulinio vandenį gėrė. Gi ne vienas grybautojas miškuose užtikdavo išpėjantį užrašą: Atsargiai, meška!

Jokios meškos, aišku, nebuvo; buvo išdaiga viena tu, kurias dzūkai lig šiai dienai praktikuoja ir, kurių, beje, tikroviškumu patys pirmieji ir patiki. Tačiau klausydamas Juozo Dringelio argumentacijos aš tikrai panorėjau, kad ne viena, o kelios dešimtys meškų bastytųsi po Varėnos ir jos apylinkių miškus.

Reikia mokėti grybauti

— Žinai, kiek anksčiau pūdas (16 kg. 300 gr.) baravykų kainavo?

— ?

— O medaus kiek pūdas kainavo, žinai?

Tas “seniau,” tai 1872 metais. Keturi pirkliai Marcinkonyse nupirko 300 pūdų džiovintų baravykų ir už pūdą sumokėjo po 3 rublius. Už medaus pūdą mokėjo dvigubai daugiau, po 6 rublius.

— Na ir kas,—pasakiau, dar vis nenumanydamas, kur taiko mano bičiulis. O jis, kaip darydavo ir anksčiau, gindamas savo istikinius, iškėlė pirštą kiek aukščiau galvos ir kirtė:

— Medus dabar 10-t kartų pigesnis už grybus. Ir štai kodėl: jeigu anksčiau pajėgesnė šeima surinkdavo 150 kg džiovintų baravykų, tai dabar—tik 30 kg.

Man pasidarė aišku ir aš “paleidau” į mišką meškas, kad atbaidytų grybautojus atvykėlius, bet ne visus, o tik tuos, kurie grybauti nemoka.

Nemoka grybauti? Na jaut Radai baravyką—rauk! Didelio čia mokslo! Kad tik akys geros ir pastabios!

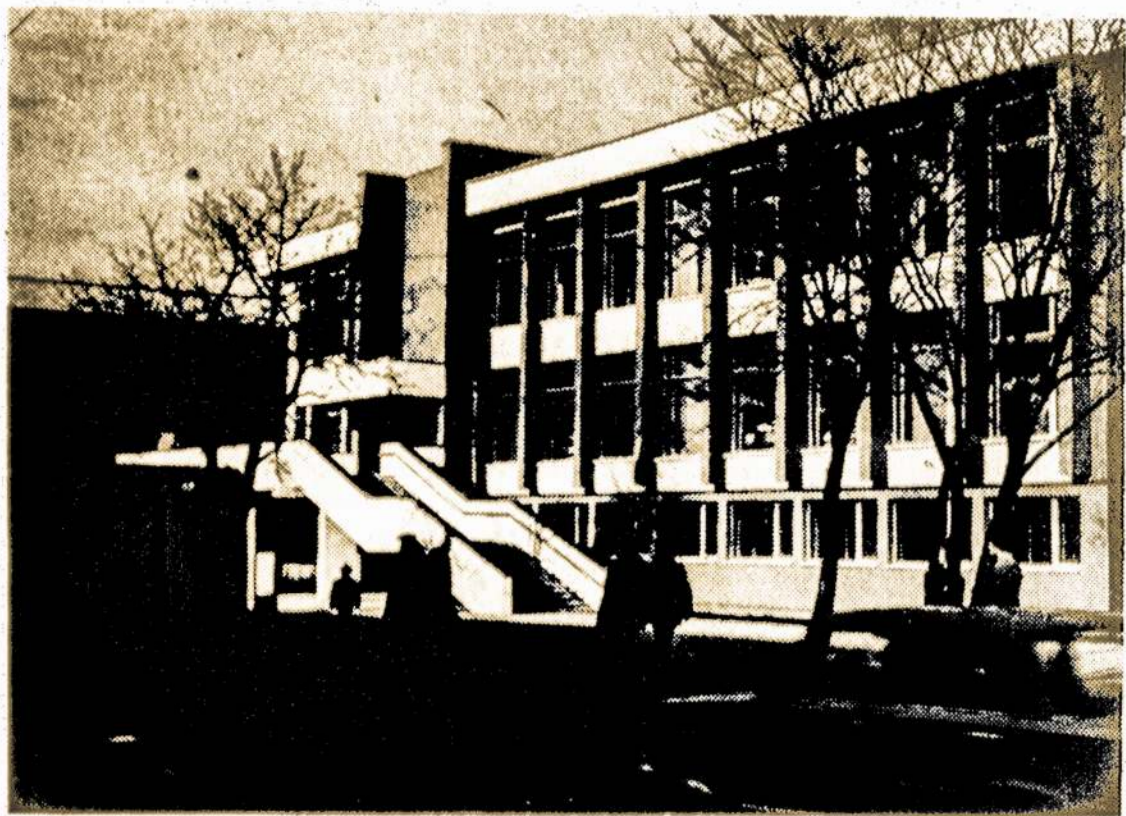
Gi iš tikrųjų grybauti irgi reikia mokėti, o už tokius mokslus baravykai visuomet atsidėjoja. Ir iš asmeninės patirties, ir iš respublikinės spaudos žinava, kad baravykai mėgstama tvarką: radai-nuskink gražiai, nesuardyk grybienos ir, žiūrėk, kita kartą čia ir vėl surasi gražuoli, arba ir visą būrelį. Juozas Dringelis piktinosi, kad ne visi taip daro, ir ypatingai tai, kas mišką myli tik grybų dygimo metu.

Aš, žinoma, nesimu su skaičiuoti, kiek anksčiau ir dabar per sezoną išdygsta baravykų Varėnos miškuose. Bet kad šituose miškuose apstu grybautojų—tas irgi tiesa. Ir jų pintinės dažniausia būna pilnos.

Gražus J. Dringelio argumentas, skaitytajau, šiek tiek atitraukė į šalį, bet gal būt ne taip toli; jie juk, pagaliau, ludija, kuo anksčiau vertėsi šių kraštų žmonės. (jei ne grybai ir ne uogos, dzūkų mergos būtų nuogos). Ir, žinoma, toks verslas jokiū būdu negalėjęs pastatyti Varėnos, kokia ji šiandien yra. Tai ir klausiu, kam gi tie du ant ženkluko “pasodinti” baravykai? Kam klaidinti, ipiršiant tai, kas yra ne esminio Varėnos žmonių gyvenime?

Ak, sakote, kad tikrovi reikalinga poezija, kad reikalinga spalva, kuri kuo ryškiau išsiskirtų iš kitų ir būtų tiek nepakartotina kitur, kad ir suvienodėjus žmonių gyvenimui, šito suvienodėjimo nesijaustų. Ką gi, tuomet ir aš—ne prieš, Tie du baravykai te taip gerai saugo Dzukiją, kaip tai daro jos dainos.

[Tąsa sekantiam num.]

Puikią šventinę dovaną gavo Šiaulių gyventojai. Miesto centre atvėrė duris nauja viešoji biblioteka. A. Dilio nuotr.

Naujienos iš Lietuvos

Naujos kolonijų gyvenvietės
Vilkaviškio rajono Julius Janonio kolūkyje nebeliko nė vieno vienkiemio. Daugiau kaip 500 ūkių žmonių dabar gyvena Virbalių ir Daivūčių gyvenvietėse pastatytuose dviaukščiuose ir vienaaukščiuose mūriniuose namuose. Juose įvestas vandentiekis, yra centrinis šildymas, kiti būtiniai patogumai. Kolūkyje veikia pradinė ir vidurinė mokykla, vaikų darželis, ambulatorija, yra butinio aptarnavimo punktas, paštas, kultūros namai. Abi gyvenvietės pastatytos per penkiolika metų.

Vilkaviškio rajone jau šeši kolūkiai perkėlė visus žemdirbius į gražias, patogiai įrengtas gyvenvietes. O iš viso Lietuvoje dabar yra 27 kolūkiai, neturintys vienkiemiu.

Energetikų laimėjimas

Pernai pirmą kartą per nepilnus metus Tarybų Lietuvos elektrinės pagamino 10 milijardų kilovatvalandžių energijos.

Dabar Lietuvoje, kuri buržuazijos valdymo metais pagal elektros energijos gamybą užėmė vieną iš paskutiniųjų vietų Europoje, per pastrečios paros pagaminama jos tiek, kiek per visus ikikarinis 1940 metus. Kitoki ir jos poreikiai. Tik viena Jonavos azotinių trąšų gamykla per metus sunaudoja 8 kartus daugiau elektros, negu visa ikikarinė Lietuvos pramonė.

Elektrifikavus respublikos kaimą, elektra plačiai naudojama žemės ūkio gamyboje. Ji "talkininkauja" ruošiant gyvuliams pašarus, suka variklius, palengvinančius žmogaus darbą, sudaro optimalų mikroklimatą gyvulininkystės fermoms. Elektros energijos kiekis, naudojamas žemės ūkio gamyboje, per penketį vidutiniškai padidėja pustrėčio karto.

Aparatūra Olimpiadai

"Maskva, TSRS televizijos ir radijo komitetui"—tokia adresu Šiaulių televizorių gamyklos kolektyvas išsiuntė pirmuosius kilnojamosios spalvotosios televizijos stoties "Magnolija" pavyzdžius. Naujoji aparatūra skirta 1980 metų vasarą Maskvoje įvyksiančioms Olimpiniams žaidynėms transliuoti.

Olimpiadai—80, šiauriečiai pagamins 21 komplektą aparatinių programinių bloku ir 40 kilnojamųjų spalvotosios televizijos stočių. Ši garbinga užsakymą numatyta įvykdyti jau ateinančiais metais.

Sauniųjų audėjų darbai

Naujųjų metų išvakarėse penkios Kauno P. Žiberto šilko kombinato audėjos—daugiastakininkės N. Jusevičienė, J. Suchackienė, A. Tumasonienė, R. Marškienė ir M. Jakelaitienė pradėjo dirbti 1982 metų sąskaita.

Darbo spartuolės, aptarnaudamos trigubai didesnes pneumatinių staklių zonas, negu numatyta normose, nuo

dešimtojo penkmečio pradžios išaudė tiek audinių, iš kurių galima pasiūti sukneles visoms Lietuvos moterims.

Medikai kaimo gyventojams

Sakių rajono Griškabūdžio kolūkio centrinėje gyvenvietėje atidaryta nauja moderni kaimo ambulatorija. Dvieju aukštų pastate įrengti terapijos, pediatrijos ir stomatologijos kabinetai, akušerinis-ginekologinis skyrius, klinikinė laboratorija, fizioterapijos bei kitokių gydymo procedūrų kambariai. Atskiruose flyeliuose—vaistinė ir butai medicinos darbuotojams. Ši gydymo—profilaktikos įstaiga, kurioje dirba 35 medicinos darbuotojai, aptarnaus šešių tūkstančių gyventojų apylinkę.

Griškabūdžio ambulatorija—pirmasis naujo tipo sveikatos centras Lietuvos kaime. Ištyrus medicininės pagalbos būklę ir gyventojų poreikius, sudaryta racionali kaimo ambulatorijų išdėstymo respublikoje schema, sukurti tipiniai projektai. Iš kooperuotų kolūkinis lėšų, taip pat iš valstybinio biudžeto Lietuvoje bus pastatyta daugiau kaip šimtas tokių kaimo gydymo ir profilaktikos įstaigų.

Rekonstruota paveikslų galerija

Klaipėdoje po rekonstrukcijos duris lankytojams atvėrė Paveikslų galerija. Septyniolikoje jos salių eksponuojamas tapybos drobės, grafika, skulptūra, taikomosios dekoratyvinės dailės, stiklo darbai. Įrengta kino lektoriumų salė, administracinės patalpos, saugykla. Bendras galerijos plotas po rekonstrukcijos padidėjo daugiau kaip šešis kartus. Vien tik ekspozicijų salės užima pusantro tūkstančio kvadratinį metrą.

Praturtėjo ir galerijos menovertybių fondai. Įsigyta rusų, latvių, moldavų, armėnų, kitų brolišku respublikų ir užsienio dailininkų darbų. Iš viso galerija dabar turi apie tris tūkstančius meno kūrinių.

Meno meistrai—kaimui

Lietuvos TSR Valstybinės filharmonijos veikloje jau tapo tradicija masinių renginių kaimiškuose rajonuose metu įkurti kuriame nors ūkyje savo nuolatinių koncertinių židinių. Praeitų metų pabaigoje vykstant muzikos dienoms Anykščių rajone, Svėdasų zoniuose kultūros namuose atidarytas filharmonijos visuomeninis filialas—tryliktasis Tarybų Lietuvoje.

Svėdasų kolūkis šiemet pastatė savo lėšomis modernius kultūros rūmus. Jų salėje, šiuolaikiniais įrengimais aprūpintoje scenoje gali koncertuoti ir saviveiklininkai, ir profesionalai, vaidinti teatrų trupės. Erdvios patalpos skirtos bibliotekai ir skaityklai. Saviveikliniai kolektyvai gavo specialią repetacijų studijas.

Filharmonijos filialo atidarymo proga svėdasiškiečiai susitiko su vilniečiais muzikantais, dainininkais, skaitovais, svečiais iš Maskvos. Šiltai buvo sutiktas filharmonijos styginis kvartetas, kuriam nesenai suteiktas M. K. Ciurlionio vardas.

Skulptūros užsienio miestams

Kokolos pajūrio parką papuoš monumentalūs skulptūrai "Baltija," atkeliavusi iš Suomijos miestą iš Lietuvos. Moters statula, iškilusi ant aukštos granito uolos, simbolizuoja Baltijos jūrą—taikos ir draugystės jūrą. Skulptūros autoriai—dailininkas P. Deltuva ir Lenino premijos laureatas architektas V. Brėdikis.

Dvi plastinės kompozicijos kuriamos Vokietijos Demokratinės respublikos Erfurto apygardai, su kuria Lietuva palaiko tvirtus ekonominius ir kultūrinius ryšius. Respublikos liaudies dailininkas profesorius K. Bogdanas kuria skulptūrą "Draugystė." Ji iškilis vienoje Erfurto miesto aikštėje, į kurią, tarsi sualęs spinduliai, susieina gatvės,

pavadintos socialistinių šalių sostinių vardais.

Erfurto apygardos Nordhauzeno mieste bus pastatyta V. Vildžiūno dekoratyvinė skulptūra.

Turizmo lėšos—paminklų apsaugai

Respublikinė turizmo ir ekskursijų taryba dalį savo pelno skiria architektūros, istorijos bei gamtos paminklų apsaugai, jų aplinkos tvarkymui. Šiam tikslui jau asignuota apie 600 tūkstančių rublių. Vien tik pernai lėšos paskirstytos šešiolikai objektų.

Taryba padėjo įrengti muziejų Dimitrave—buvusioje buržuazijos valdymo bei hitlerinės okupacijos metais koncentracijos stovykloje. Pasirūpinta unikalūs gamtos—seniausio Europoje Stelmuzės ažuolo konservavimu, Kuršių nerijos bei Užtrakio parko tvarkymu, įrengtos kelios memorialinės lentos. Turistinės organizacijos padeda tvarkyti ir Lietuvos Nacionalinį parką.

Parinko
V. Petkevičienė

Dideli pakitimai Balninkuose

Kazys Lunys, Ignatas Krąjūnas, Silvestras Bilkis ir kiti vyresnio amžiaus Balninkų apylinkės gyventojai prisimena, kai netoli miestelio buržuazijos valdymo metais pasistatė namą turtingas ūkininkas Povilas Juocėpys. Tai buvo vienas iš gražiausių pastatų visame valsčiuje. Tokiam galėjo gyventi tik turtuolio šeima.

Tebestovė anie namai ir dabar. Tik juose gyvena nebe Juocėpai, o nauji žmonės. Pačiuose Balninkuose išaugo didelė kolūkio gyvenvietė. Joje puikuojasi ne tik mediniai, bet ir mūriniai, plačiais langais dviaukščiai namai. Nė iš tolo neprilygsta jiems senasis Juocėpio "rūmas."

Kiekvienais metais pastatome po 15-18 tokių namų,—sako kolūkio valdybos pirmininkas Vladas Lapūkas.—Nemažai čia atvyksta žmonių iš Anykščių, Ukmergės rajonų, kitų vietovių. Nesenai ūkio centrinėje gyvenvietėje pasistatė namus varuotojas Alfonsas Ciūta ir technikos laikymo aikštelės vadovas Povilas Čereška, atvykę iš kaimyninio Dapkūniškių kolūkio, o šalia jų—kaišiadorietis Anicetas Maniūška.

Daug pasikeitimų Tarybų valdžios metais, kaip ir visoje Lietuvoje, įvyko nuosaloje Balninkų apylinkėje. Tik vyresni žmonės gerai prisimena, kaip keitėsi gyvenimas, kaip turtėjo apylinkė.

Apylinkėje veikia Balninkų vidurinė ir Dapkūniškių aštuonmetė mokykla, kuriose mokosi visi vaikai. Gyventojų paslaugoms trys bibliotekos, parduotuvės. Ir ne tik ūkių centruose, bet ir Perkaliu, Geliogalių gamybinuose padalinuose. Balninkų miestelį puošia naujas prekybos centras su mišrių prekių parduotuve, valgykla.

Artimiausiais metais Balninkuose iškilis dar vienas pastatas. Pirsėno ežero parkrantėje netrukus bus pradėti kloti pamatai modernios kultūros rūmams.

Ten, kur prieš 40 metų gyveno turtingiausi apylinkėje žmonės Steikūnai, dabar iškilio gamybinis Balninkų kolūkio centras. Erdvios karvidės, pagal paskutinį technikos žodį pastatytos veršidės, dideli grūdų sandėliai, remonto dirbtuvės, o prie jų—asfaltuoti keliai.

Anksčiau Balninkų apylinkėje buvo daug pelkių, krūmų, nenaudojamų žemių. Šiandien didžiuliai kultūrų rinktynės ir nusausintų laukų plotai driekiasi nuo Karališkių iki Trakų, nuo Balninkų iki Šiaudinės, nuo Parudinės iki Dapulišio. Šauniai padirbėjo dirvų sausintojai!

Šiandien Balninkai—ne atsilikęs užkampis, koks jis buvo buržuazijos valdymo metais, o naujos ir šviesios ateities kaimas. Molėtai

Alg. Meilus

Nauji metai

Nauji metai nubudo tėvynėje,
Nauji metai nušvito veiduose;
Nauja laimė, naujais troškimais
Tebus visad mūs siekiuos naujuos!

Tegul žydi mūs žemė laimingai!
Tegul būna visuomet taika!
Tegul džiaugsmo niekuomet nestinga!
Tegul auga laiminga karta!!!

NAKTIS

Tyli už lango nurime lapai,
Tyli už lango naktis;
Žvaigždės sapnuoja dangiška sapną,
Išlis pavargus širdis . . .

Tiesia mėnulis padangėmis kelia,
Medžiai užmigo giliai;
Snaudžia prie miško maža pirkelė,
Snaudžia ant kraiko garniai . . .

Tyliai sruvena mažas upelis,—
Žuvys užmigo seniai;
Snaudžia nurimus upėj bangelė—
Miega joje sukuriai.

Kęstutis Balčiūnas

LIETUVOS KULTŪRINIO GYVENIMO VAIZDAI

Šakojasi vargonininkų medis

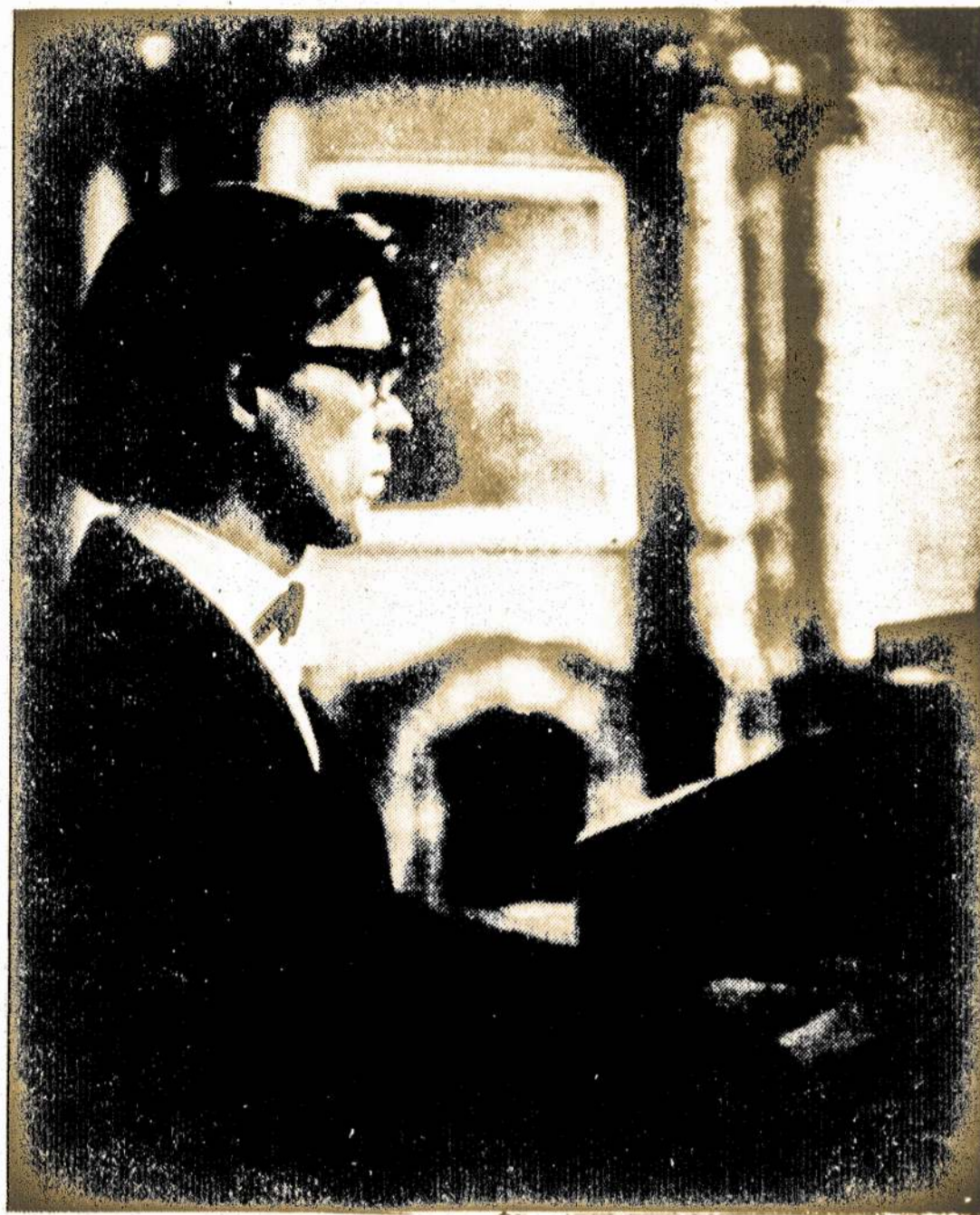
Prieš kurį laiką Vilniaus gatvėse pasirodė afiša, kur matome tiesų medžio kamieną, išleidusį keturias šakas: žemutinė trumpiausia, viršum šios—ilgesnė, viršum šios—dar ilgesnė. Ketvirtoji medžio šaka jau išsitęsusi į kitą pusę, o virš jos, kažkas savyje susisukęs, kažkoks plėmas. Parašas skelbė, kad Vilniuje, Paveikslų galerijoje, prasideda penktasis Vilniaus vargonų muzikos festivalis.

Mintyse toptelėjo: aha, ta virš ketvirtos medžio šakos dėmė tai būsimoji penktoji medžio šaka. Kokia ji bus, greit parodys laikas, o tiksliau—tie koncertai, kurie įvyks Paveikslų galerijoje. Gi praėję keturi festivaliai (jie organizuojami kas antri metai) paliko gražius prisiminimus, o svarbiausia—sužadino žmonėse didesnę domėjimąsi vargonų muzika.

Sekmadienio vidurdienį jau stovėjau prie Paveikslų galerijos ir, turėdamas dar atliekamo laiko, iš programų domėjau, kaip atrodys šiuometinis, skirtas Spalio revoliucijos 60-čiui šis kilnios muzikos renginys. Geriau, žinoma, apie išrodydama, kalbėti po viso ko, tai yra tuomet, kai jau festivalio vėliava nuleista ir, vadinas, jo garšai, visa muzika atiduota jai mylintiems.

Dabar gi tegalima pasakyti, kokie vargonininkai čia gros, rodyš savo meną, savo meistriškumą, na, ir ką konkrečiai išgirsime iš J. S. Bacho vėlyvųjų kūrinių ir naujosios vargonų muzikos. Taigi "tik tiek," bet argi tai maža? Vargonininkų vardai dažniausiai neklystamai liudija ir apie kokybinę renginio pusę, ko būtent dabar ir betruksta pabrėžiant, kaip gerai pasisekė Vilniaus vargonų muzikos penktasis festivalis.

Tačiau jau laikas ten, į salę. Jau žmonės suplaukė, susėdo į suolus, o netilpe—

Vargonuoja B. Vasiliauskas.

V. Kapočiaus nuotr.

apstojo pasieniūs. Pirmąją festivalio muzikos dieną vargonuoja Bernardas Vasiliauskas. Šit, sugaudė ir iš aukštai nusileido J. S. Bacho kūrinių muzika, pagavusi šimtų žmonių dėmesį. B. Vasiliauskas groja J. S. Bacho *Dorine Faga* ir *Fuga, Sonata G-Dur*.

J. S. Bachas—pirmoje eilėje. Ir taip ne tik šiandien, pirmąją Vilniaus vargonų muzikos festivalio dieną. Taip per visas jo dienas, J. S. Bacho kūrinius gros maskvietis Sergejus Dižūras, Giedrė Lukšaitė, estas Rolfas Usvialis, latvis Ogertas Cintinis, iš Vokietijos Demokratinės respublikos atvykęs Amadėjus Veberzinkė, minskietis Olegas Jančėnka, svečias iš Prancūzijos Robertas Rožė. Paskutinąją festivalio dieną, kaip ir pirmąją, vargonuos šeimininkai, o būtent Nijolė Daunienė.

Gi naujajai vargonų muzikai savo kūrinių atstovauja

25 įvairių tautybių autoriai.

Per antrą koncerto dalį B. Vasiliauskas atliko B. Boriso "Kvartetinį koncertą," G. Kuprevičiaus *Sonatą Nr. 3* ir R. Žigaičio kantatą, "Klestėk, mūsų Vilniuje." Ir visi šie kūriniai nuskambėjo pirmą kartą. Dar tokia dalia laukia V. Bagdono "Šventinės simfonijos, kurią pirmą kartą atliks Nijolė Daunienė paskutinę festivalio dieną. Beje, atliekant, R. Žigaičio kantatą "Klestėk, mūsų Vilniuje" (žodžiai J. Nekrošiaus) dalyvavo Kauno Vokalinis choras su savo vadovu ir dirigentu, Lietuvos TSR nusipelnusiu artistu P. Bingeiliu.

"Šitas miestas—tai mes, Mūsų džiaugsmas, likimas, Vilnius—mūsų širdžiu, Surtartinis plakimas,"—dainavo choristai ir jų balsai, susupti vargonų muzikoje, džiaugsmingai, ir iškilmingai daužėsi į Paveikslų galerijos sienas. Pranas Karlonas

TARPTAUTINĖS TEMOMIS

Bundestagas ties kryžkele

Vakarų Vokietijos sostinėje Bonoje iš tolo matyti baldų bundestago pastatas. Dabar šios rūmų ant Reino kranto nukreipti ypač atidūs žvilgsniai: po atostogų vėl pradėjo darbą VFR parlamentas. Jis posėdžiaus keletą mėnesių, bet jau sesijos pradžia parodė, kad ji bus įtempta ir sunki. Darbotvarkėje nemaža rimtų klausimų, ir vienas iš svarbiausių—socialinė bei ekonominė šalies padėtis.

Yra žinoma, kad Vokietijos Federatyvinė Respublika viena iš pajėgiausių kapitalistinių Vakarų pramoninių valstybių. Būdingas faktas: praėjusių metų lapkričio mėnesį, kaip ypač sparčiai pigo Amerikos doleris tarptautinėse valiutos rinkose, bendroji Vakarų Vokietijos prekių eksporto suma beveik 3 milijardais markių viršijo Jungtinių Amerikos Valstijų to paties mėnesio eksportinio tiekimo sumą.

Tačiau tai anaipol nešalina iš ūkinio VFR gyvenimo tokių lėtinį ligų, kaip neregėtas per pastaruosius 15 metų nedarbas, gamybos mažėjimas metalurgijoje, mašinos gamyboje ir kitose šakose, prekių brangimas, jaunimo profesinio mokymo sunkumai, mažos pensijos senyviems žmonėms ir t. t.

Pagrindinė kliūtis, trukdanti įgyvendinti visus ūkio vystymo planus, kaip ir iki šiol, yra nedarbas. Net oficialiais duomenimis (profesijos juos laiko labai suma-

žintais), šalyje yra 1,000,000 žmonių, kurie neranda darbo.

Bundestage padarytame vyriausybiniame pareiškime užsienio ir vidaus politikos klausimais federalinis kancleris H. Šmitas pažymėjo, kad Vokietijos Federatyvinėje respublikoje "daugelis žmonių neturi darbo" ir kad šiais metais ši problema liks viena iš svarbiausių. Tačiau vyriausybiniame pareiškime vėl nebuvo atsizvelgta į profesijų ir plačiųjų darbo žmonių masių reikalavimus kovoti su nedarbu, sudaryti naujų darbo vietų, pagerinti pensininkų padėtį. "Šmitas neatsakė į tuos klausimus, kuris labiausiai rūpi darbininkams. Krizės sunkumas, kaip ir iki šiol, turės pakelti darbo žmonių,"—rašo laikraštis "Unsere Zeit."

Tuo tarpu šalies biudžetą tartum grėsmingas auglys toliau didėja karinės išlaidos, kurios šiais metais viršys pernykštes 1,300,000,000 markių. Šios pastangos militarizuoti pramonę paverčia niekais visas "ekonomikos pagyvavimo programas," kurias savo laiku parengė VFR ūkio bei finansų ministerijos ir patvirtino bundestagas.

Parlamento sesijos pradžia Bonoje rodo, pasak laikraščio "Neue Ruhr Zeitung," jog vyriausybė stengiasi jau dabar "ispėti, kad nebūtų be reikalo tikimasi, jog padėtis ekonomikoje pagerėsianti." A. Grigutis

Naujos knygos

Antanas Vienažindis. KAIP GRAŽUS GRAŽUS (184 psl.). XIX amžiaus antrosios pusės poeto literatūrinis palikimas, jo laiški ir archyviniai dokumentai. Pabaigoje—bibliografiniai ir tekstologiniai paaiškinimai, retesnių žodžių žodynelis.

Sirijos Gira. RAUDONMEDŽIO ROJUS (382 psl.). Trečioji kūrinių serijos knyga. Šiame romane vaizduojamas buržuazijos valdomas Lietuvos laikinosios sostinės (Kauno) gyvenimas.

Viktorija Daujotytė. LIETUVIŲ FILOSOFINĖ LYRIKA (224 psl.). Knygoje nagrinėjama lietuvių filosofinė lyrika, šios krypties ryškiausių atstovų (J. Baltrušaičio, V. Mykoliaičio-Putono, E. Mieželaičio, J. Marcinkevičiaus ir kitų) kūryba.

Kazys Saja. UŽ NEVASTOMŲ DURŲ (224 psl.). Nauja autoriaus apysaka-pasaka, kurioje analizuojamas sudėtingas paauگیo vidaus pasaulis. Ilustruota.

Vytautas Narvilas. DUO-KIME ŽMONĖMS KALNUS (140 psl.). Autorius supažindina skaitytojus su pirmaisiais Tarybų Lietuvos alpinistais ir jų žygiais. Ilustruota nuotraukomis.

Jonas Mačiukevičius. MINDAUGAS DIDYSIS—MINDAUGAS MAŽASIS (184 psl.). Apysakoje gvildinami tėvų ir vaikų santykiai, vaikų auklėjimo problemos.

Stefa Bulkenė. "Vagos" leidykla

KANADOS ŽINIOS

TORONTIEČIŲ KRONIKA

MOTERŲ KLUBO ŽINIOS

Toronto. — Toronto Lietuvių Moterų Klubas turėjo susirinkimą, kuriame daugiausia buvo diskutuojamas parengimas apvaikšioti tarptautinę moterų dieną (Kovo 8-tą). Buvo nutarta turėti bankietą 11 dieną kovo (šeštadienį). Bus paruošta skani vakarienė. Veiks bufetas (troškuliui nuraminti), bus muzika šokiams.

Kad šis parengimas būtų sėkmingas, tai kiekvienos narės pareiga pasidaruoti, stengtis išplatinti bilietus. Praeityje mūsų parengimai paminėti moterų tarptautinę dieną buvo pasėkmingi. Šis turi būti dar geresnis.

Siems metams valdyba ir komisijos pasilikto pačios.

Yra nutarta laikyti klubo susirinkimą kiekvieną mėnesį pirmą trečiadienį 12 valandą diena.

ATŠVENTĖ 90-TA GIMTADIENI

Sūnaus ir marčios pastangomis buvo surengtas pobūvis draugo Juozo Kevėžės 90-tam gimtadieniui atžym-

ti. Buvo pakviesti giminės ir artimesni draugai ir draugės. Visi linkėjo jam geros sveikatos ir daug saulėtų dienų.

Jubiliantas buvo geroj nuotaikoje, atrodė gan žvalus. Gaila tik tai, kad jo viena anūkė, sūnaus jauniausia dukrelė, Gail, negalėjo dalyvauti—buvo išvykusi slidinėti ir susilaužė koją. Žinią gavo tą pačią dieną, kada jubiliantas minėjo gimtadienį. Anūkė buvo paguldyta Barrie ligoninėje.

DRAUGAS ZYKUS SUSIRGO

Draugas Zykus turėjo širdies priepuolį ir randasi St. Joseph ligoninėje.

Taipgi susirgo M. Berškienė ir randasi Scarborough generalinėj ligoninėje.

DAR VIENAS

Sausio 21 dieną mirė Povilas Simkus, senas torontietis. Kanadoje giminių neturėjo, tai jo laidotuvėmis rūpinosi apiekinai, J. Žulys ir J. Leskevičius.

Lietuvoje liko broliai ir seserys. A. Y.

MONTREALO KRONIKA

SUNKIAI SERGA

Jonas Mickunas sunkiai serga Flury ligoninėje. Linkiu Jonui greit pasveikti.

PRO-ANUKAI

B. Kvietinskas ir **S. Petrovienė** susilaukė pro-anukėlių. Tėveliai, tėvukai ir dėdukai labai džiaugiasi ir visi dar jaučiasi jauni ir pilni energijos.

Linkiu gražiai augti.

MIRĖ

Sausio 27 d. staigiai mirė **Kazimieras Žekonis**, 76 m. Paliko nuliūdime dukterėčią Ireną, kuri buvo atvykusi iš Toronto ir rūpinosi laidotuvėmis. Taip pat liko sesutė T. Lietuvoje, pusbrolis M. Gudas ir M. Niaurinė Montreal.

Atsiveikimo žodžius tarė J. Urbonavičius ir B. Kvietinskas. Velionis priklausė prie M. L. Sunų ir Dukterų draugijos ir L. L. D. Buvo laisvai palaidotas.

Kilęs iš Jodžiūnų Kaimo, Šimonių valšė. Panevežio apsk., i Kanadą atvyko 1927 metais.

Vasario 1 d. ligos išvarginta mire **Veronika Verbiliene** [Bruzaitė] 69 m. Paliko nuliūdime sesutę Cleavelande, artimus gimeses A. Ed. Matiuks, kurie rūpinosi laidotuvėmis. Dukterėčios iš Cleavelando ir Toronto buvo atvykę i laidotuves. Velionė buvo draugiško ir malonaus būdo, priklausė prie Sūnų ir Dukterų draugijos ir Moterų Klubu.

Labai gražiu atsisveikinimo žodi tare Moterų Klube valdybos narė Ona Veršinskienė, ne vienam nurėdėjo skaudai ašara. Velionė atvyko iš Skotijos dar jauna būdama, išmoko lietuvių kalbą ir visuomet su lietuviams dalyvavo.

Velioniams lai buna lengva Kanados žemėlė. Artimiesiems gili užuojauta. J-na

MONTREAL, QUE., CANADA

Mirus

Kazimierui Žekoniui

Reiškiame nuoširdžiausią užuojautą visiems jo artimiesiems. Lai būna jam lengva Kanados žemėlė.

J. ŠINKŪNAS

H. J. R. CLEMENTS ŠEIMA

Toronto, Ont., Canada

Rašytojai Ievai Simonaitytei

Menu vaikystę—laiką seną,
Kada skaičiau Tavuosius "Aukštujus"
(Ir mano gyslose sruvena
Lietuvio kraujas neramus!)

Tada pamėgau Tavo raštą
Ir tuos lietuvininkus—būrus
Jie nešė sunkią laiko našą,
Ir niekad, niekad nepaluš!

Ir štai dabar, per daugel metų
Tu daug sukūrei, parašei—
Tavųjų raštų laukt įpratom,
Ir laukiam jųjų nekantriai!

Tu mums pelnei didžiausią šlovę
Kūryboj milžinu tapai!
Tu rašto galią mums parodei—
Tavim didžiūsis mūs vaikail

Taigi, stiprybės, didžio ryžto,
Naujų kūrybinių minčių;
Jaunystės jėgos kad sugrįžtu
Šiandien nuoširdžiai Tau linkiu

Kęstutis Balčiūnas

Cleveland, Ohio

[VAIRIOS NAUJIENOS

Praeitą mėnesį Linda Sharpe, 29 metų, mokytoja, buvo bandito pagrobta ("kidnėpinta"), bet nuo grobiko Rich. A. Wright pabėgo. Apart asmeniškų nukentėjimų, ji prarado jos 30 dienų "sickleave." Taip pareiškė Mokyklų Tarybos čyfas Edw. Kvall. Girdi, taip yra pagal valstijos įstatymus: neatlikti darbo per mėnesį, nepaisant priežasties, nepaisant, kad buvai pririšta prie lovos ir laikoma nelaisvėje, negauni mokėti! Klausimas iškilo spaudoje, kad Mokyklų Taryba įstatymą naudoja prieš savo darbininkus.

Miestas yra sunkioje finansinėje padėtyje, bet 960,000 už trafiko taisyklių pažeidimą bausmių-tikietų yra neiškollektuota, užvilktai ir dinge.

Dėl labai gilaus sniego daug užkliuvusių automobilių buvo miesto ir National Guard suvežta i pastatymo lotus. Jie ten ir dabar tebestovi, laukia savininkų juos išpirkti. Gal tas jiems kaštuos nuo \$30 iki \$50 kiekvienam. O dar reikės samdyti ką nors jas parvežti. Tas irgi kaštuos. Jeigu jų savininkai jų neatsiims, miestas turės šimtus automobilių parduoti kaip "laužą," nes jie užima mašinų pastatymo lotuose vietą.

Clevelande jau trečiu kartą miesto operuojami busai buvo genguji užpulti ir jų keleiviai apiplėšti. Vienas keleivis, kuris nespėjo savo kišenę ištuštinti, buvo bandito nušautas. Policija yra pasiryžusi juos sugauti.

Sniego aukomis yra ir vietos universitetai. Jie neteko apie 5,000 studentų. Sunkiausiai nukentėjo tai dvimetinė pavieto kolegija, kuri prarado 3,000 studentų.

Miesto valdžia surado, kad vandentiekio sistemoje grupė darbininkų bosų pardavinėjo užmiesiams miesto pirtus "water hydrants" ir pinigų dėjo i savo kišenes. Tų parduotų reikmenų kaina virš \$200,000!

Vasaros laiku mieste būna ruošiami karnivalai. Jų operatoriai turi tam gauti iš Miesto Tarybos narių leidimus. Dabar daugelis Tarybos narių "prašomi" pasiaiškinti apie kyšius, kuriuos jie gavo nuo tų operatorių.

Bargan Metal Fabricating Company (1300 St. Clair Ave.) darbininkai sustreikavo už geresnes sąlygas dirbtuvėje. Kompanija išrikiavo sargas aplink dirbtuvę, keletą jų net importavo iš Chicago. Pasirodo, kad ginkluoti sargai streikierius erzino, kad išprovokuoti nerimą. Cikagietis sargas Wm. Hargrays sakė, kad jis pastebėjęs, kad streikieris Thomas Mass, 39 metų, unijos narys, turi revolverį ir jį nušovė. Bet pašaukta policija jokio ginklo pas Mass nerado. Liko keturi našlaičiai. Jų motina prieš mėnesį mirė nuo vėžio. Sargas paleistas po \$100,000 užstatu ir laukia teismo.

Sunkežimio vairuotojas (trokeris) James Tuly, 42 metų, sniego pūgos metu su troku nuriedėjo nuo vieškelio i didelę pusnį. Trokas buvo sniegu užverstas su vairuotoju jame. Po penkių dienų ieškotojai sunkvežimį surado, atkasė ir rado Trully gyvą! Jis sako, kad jis truputį miegojo, o išalkęs valgė sniegą. Jis dabar geroje fizikinėje padėtyje.

J. Petraus

SPALIO ŠYPSENOS

Stoviu Lenino aikštėje ir žiūriu i prospektu vilnijančią žmonių ir vėliavų upę. Vėliavose—60, o veiduose—šypsenos. Tai ir jubiliejinis džiaugsmas, besikartojantis, kas penkeri metai, ir kasdieninio džiaugsmo jubiliejus, vėliavomis ir šypsenomis šiandien vilnijantis per visą Tarybų kraštą—nuo Šiaurės ledynų vandenyne iki išdidžių Pamyro viršūnių, nuo Baltijos jūros iki Ramiojo vandenyne: vilnijantis per visas socialistines šalis ir atsiliepiantis kiekvieno mūsų bendraminčio šypsenoje įvairiuose žemės rutulio kontinentuose.

Žiūriu i Lenino prospektą, užtvindytą vėliavų ir vilniečių šypsenų.

Turbūt, lengviausia pagauti žmogų meluojant, kai jis šypsoi. Netikra šypseną jį tuoj pat išduos. O čia, prospekte, šypsenos nuoširdžios, atviros. Tikros šypsenos, nes tikras pats džiaugsmas.

Prieš kelėjusius metus čia pat, Lenino aikštėje, kaip ir šiandien lengvai dulkiant rudeniui lietuviui, stebėjome šventinę demonstraciją drauge su grupe užsienio lietuvių, kurių viešnagė savo ar jau tėvų giminėje sutapo su Spalio šventėmis. Tada, kaip ir šiandien, visiems krito i širdį demonstrantų šypsenos. "Pragyvenimo lygi,—prisimenu, tada pasakė vienas iš svečių, gimusių jau išeivijoje,—aš matuočiau šypsenų

skaičiumi šimtui gyventojų..."

Visi tada linksmai nusijuokė, tačiau netrukus nei iš šio, nei iš to surimtėjo ir susimastė...

O šiandien aš žiūriu i saviškių šypsenas ir matuoju jomis mūsų nūdieną, pes tos šypsenos—tai naujos modernios gamyklos ir fabrikai, nauji gyvenamieji namai, vaikų darželiai ir ligoninės, erdvios mokyklos, pilni kolūkiniai aruodai. Nes mūsų šypsenos—tai ir suklestėjusi socialistinė lietuvių kultūra...

... 1938 metai. Lietuva šventė savo "nepriklausomybės" 20-metį. Šventė ir taip pat norėjo kalbėti apie savo laimėjimus. Deja, šiai progai skirtame jubiliejiname albume leidėjai, norėdami bent iš dalies pateisinti jubiliejinę Lietuvos kultūrinio gyvenimo apmirimą, rašė:

"Mes neturime daug turtų. Nei visuomenė, nei valstybė negali duoti pakankamai lėšų menui palaikyti."

O kad skaitytojas tuo patikėtų, suprastų ir atjaustų, pasitelkė talkon žinomo prancūzų dailininko Žeriko (Cericault) žodžius:

"Dailius menas, nebūdamas pirmo būtinumo dalykas, gali atsirasti tik kaip pertekliaus išdava po to, kai visi buitiniai reikalai patenkinti (...). Menai išaugo tik su reikalavimais ir turtais, ir pasidarė taip pat būtini dide-

leui valstybei, kaip jie būtų mažoj valstybėj ne savo vietoj."

Tiesa, albumo leidėjai bandė kiek... nesutikti su išdidaus prancūzo išvadomis, nes ir mažosios tautos bus sukūrusios didelį meną," tačiau pripažino, kad "materialinių sunkumų periodais neklestėjo menai, kurie savo esme yra prabangos dalykai..."

Lai nemanoma skaitytojas, kada aš džiaugsmingai tryniau rankas, iš senų knygų "iškrapštes" šias citatas, priekurių šiandieninės Tarybų Lietuvos kultūros ir meno laimėjimai atrodytu dar didesni... Anaipol. Džiaugsmo čia maža. Lietuvos kultūros laimėjimai šiandien būtu dar didesni, jei ano meto lietuvių "tautos vadai" net iš seimo tribūnos nebūtų skelbę, esą Lietuvai "reikia bernų, mergu, bet ne gimnazistų"; jeigu kapitalizmas, pasak Petro Cvirkos, mums nebūtų palikęs 100,000 beruščių ir 200,000 mažaraščių—iš viso 300,000 buržuazinės "kultūros" partijų, kuriems buvo neprieinama nei knyga, nei spauda.

Tačiau tai nereikia, kad lietuvių socialistinės kultūros želmens išaugo neartuose plėšiniuose. Lietuvių kūrybinė inteligentija 1940 metais i socialistinę kultūrą atsinešė, palyginus, nemažą kraiti. Tačiau tai toli gražu ne buržuazinės santvarkos nuopelnas. Dažnai nelengvomis sąlygomis, įveikdama valdžios pasipriešinimą, tą kraiti krovė pažangioji inteligentija, kuri buvo glaudžiai susijusi su Lietuvos darbo liaudimi.

... Pro Lenino aikštę prazygiuoja revoliucinių kovų ir partijos veteranai. Metai ir ivykiai nepagalėjo jų smilkinams sidabro, tačiau i šiandien jie pasitempė, išdidūs, veiduose—šypsenos. O kodėl nesišypsoti—gyvenimas už kurį kovojai tau šypsosi tūkstančiais jaunų akių.

Tarp veteranų žengia ir tie, kurie sunkiomis pogrindžio sąlygomis dėjo daug pastangų, kad kaip galima daugiau buržuazinės Lietuvos inteligentų pasuktų pažangos keliu, savo kūrybos ginklą nukreiptų prieš fašistinį barbarizmą.

Prieš pat Spalio jubiliejų teko bendrauti su pažangiąja, lietuvių išeivijai gerai pažįstama revoliucinio judėjimo Lietuvoje dalyve, Michalina Meškauskienė, kurios aisingas žodis ir šiandien sugrėbia bei susirgusių gydymui svarbūs ir reikalingi. Šios šalies žmonės būtu laimingesni ir sveikesni, jeigu visų likusių vaistų nebūtų.

ST. PETERSBURG, FLA.

ST. PETERSBURG, FLA.

Padėka

Man susirgus ir patekus i ligoninę, daugelis mano draugių ir draugų mane atlankė. Kiti atsiumte laiškūčius su gražiais linkėjimais sveikti. Taipgi dėkoju už dovanėles ir visokeriopą pagalbą man grįžus i namus. Aš esu labai dėkinga Jums.

Dabar mano sveikata eina geryn. Vėl aš džiaugiuosi, kad galėsiu kartu su Jumis dalyvauti. Didelis ačiū visiems.

"Laisvei" skiriu 5 dolerius.

ALMA BRUWER

LOS ANGELES, CAL.

Mirus

Joseph Pečiukui

1978 m. sausio 26 d.

Reiškiame nuoširdžią užuojautą jo žmonai, broliui, sūnams, dukroms, anūkams, giminėms ir draugams.

Mes liūdime sykiu su Jumis netekę gero, darbštaus ir nepavojamo sekretoriaus.

L. D. S. 35 KUOPOS VALDYBA
ir NARIAI

Rimantas Skiauteris
Rimantas Slinkūnas

Netekus mielos bičiulės

Vieną sausio dieną su skamba telefonas ir kalba Helen Feiferienė. Jinai sako: Turiu nesmagią žinią—tavo gera bičiulė, mano teta Anastazija Paukštienė mirė š. m. sausio 1 d., sulaukus 92 metų. Nemaloni žinia, tačiau reikia imti domėn, kad Anastazija atgyveno gerą krūvą metų ir per pastarąjį dešimtmetį jos sveikata buvo smarkiai pašlijusi.

Per mano mintis galvutrukčiais bėgo vienas po kito malonūs prisiminimai iš praeties. Drg. Vincas Paukštys per eilę metų atsidavusiai darbavosi mūsų organizacijose—tai sekretoriaus, tai išdinininko pareigose. Dalyvavo Rusijos Revoliucijos rėmimo, baduolių Selpime; veikė Priešfašistiniame Susivienijime. Ir tuo pačiu sykiu per eilę metų ėjo "Laisvės" redaktoriaus p. galbininko ir vėliau vyriausiojo redaktoriaus pareigas.

Drg. Paukštienė irgi neat-siliko nuo veiklos. Nors ji dirbo, kaip siuvėja, fabrike, bet liuoslaikiu darbavosi LMPA, vėliau LDSA gretose ir buvo ilgoką laiką Centro Valdyboje. Daug rašinėjo į "Motery Balsa," ku-

ris vėliau tapo "Darbininkų Balsu." Joks darbas jai nebuvo permažas ar per didelis.

1949 metais d. Paukštys išėjo pensijon ir jiedu persikėlė į Miami, Florida. Ten irgi abu kiek galėdami darbavosi Literatūros Draugijos kuopoje. Vincas iš ten dar rašinėdavo į "Laisvę." Jis mirė 1956 m. balandžio 7 d. sulaukęs 75 metų. Anastazija ir likusi viena, nenuleido rankų, bet tęsė savo veiklą Lit. Drg. kuopoje ir Miamio Lietuvių Klube sulig išgalės.

Esu laiminga šiuos du šy-rus darbuotojus pažinusi ir esant mano bičiuliais. Nemažai jiedu man padėjo, ypač Vincas, kuomet man jaunai iš pvocincijos atvykusiai, prisiėjo imtis "Motery Balso" redaktorių pareigų. O prityrimo tame darbe neturėjau. Daugelį sykių juodu davė man moralinės stiprybės tęsti šį darbą.

Liudėsyje liko sūnus Karolius ir jo šeima; neseniai mirusios dukros sūnus, dukra ir jų šeimos.

Anastazija neveltui gyveno. Ji paliko gražų pėdsaką pažangiosios visuomenės veikloje, ir to nepamiršime.

Elena N. Jeskevičiūtė

HAVERHILL, MASS.

Mirus

Walter Račkauskui

1978 m. sausio 28 d.

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Antonette, visiems giminėms ir draugams Amerikoje; sesutei ir visiems giminėms Tarybų Lietuvoje.

Mes liudime ir apgailėstajame netekę mylimo mūsų draugo.

Edward Rosinski & Son Funeral Director
Mr. & Mrs. Frank Rackauskas
Mr. & Mrs. Joseph Rackauskas
Mr. Vytautas Rackauskas
Mrs. Edna Bell
Mr. & Mrs. Leo Pieslak
Mr. & Mrs. John Curtin
Mr. & Mrs. James Davis
Mr. & Mrs. Peter Saulen
Mrs. Emma Burka (Lucinski)
Mr. & Mrs. John Jablonski
Master Chad Jablonski
Mrs. Helen Lynch
Mr. & Mrs. Peter Path
Mrs. Charles Volungus
Mr. Anthony Navickas
Mr. John Velishka
Mr. & Mrs. Peter Yocumski
Mr. & Mrs. John Finenco Jr.
Mr. Joseph Jurgel
Miss Josephine Jurgel
Mr. & Mrs. Raymond Jurgel & Son
Mr. & Mrs. Edward Jurgel
Mr. & Mrs. Albert Jurgel
Mr. & Mrs. John Finenco
Mr. & Mrs. Raymond Marino
Mrs. John Marino
Mr. & Mrs. Donald Adams
Lynda Amadio
Mr. & Mrs. Louis Denoncourt
Mr. John Kodis
Afemey Kodienė
Mr. Charles Markunas
Mr. & Mrs. William Sametis

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszva

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970

WORCESTER, MASS.

Jau daug laiko praėjo kaip "Laisvėje" nesimato žinių iš mūsų pagarsėjusio Worcesterio pažangiųjų lietuvių veiklos. Seniau Worcesteris buvo labai veikli lietuvių kolonija, ypač išgarsėjusi surengimu milžiniškų piknikų, kuriuos suvažiudavo iš visos Naujosios Anglijos didžiulės žmonių masės. Pasi-baigus vasariniams rengimams, prasidėdavo rudeniai, žieminiai koncertai bei veikalų pastatymai, ir kuriuos taipgi iš visos apylinkės suvažiudavo daug lietuvių. Laikui bėgant viskas pradėjo mažėti. Daugelį mirtis išplėšė iš gyvųjų tarpo, daug išvažiavo į šiltąją Florida. Prisiėjo mieste namą ir Olimpijos parką parduoti svetimtaučiams.

Man sugrįžus į Worcesterį gyventi 1943 metais buvo daug draugių ir kuopų, kuriuos jau yra mirusios. Dar laikosi tikrai LLD kuopa ir su keletu nariu LLD kp. Bet veikimo nebėra. Nariai tikrai duokles pasimoka. Drg. J. Petkūnas dar laikosi, "Laisvės" vajuos pveda ir iš Literatūros Draugijos narių duokles išskolektuoja.

Man atvažiavus į Worcesterį gyventi, daug tų darbu turėjau aš atlikti: būti "Laisvės" vadininku ir per beveik 40 metų LLD apskrities sekretoriumi būti bei LLD ir LDS kuopų valdybose darbuotis. Tiktai dabar paskutiniai dvejais metais niekuo-mi nebeprisidėdau, nes gyvenu Rest Home. Taip pat ir su kitais gerais mūsų veikėjais: antai J. Raulušaitis, senas Worcesterio gyventojas ir buvęs valgyklos biznyje, pažangus žmogus ir pažangaus judėjimo rėmėjas stambiomis aukomis, dabar randasi Nursing Home suparyžuio-

tas. Taip pat ir gera, veikli spaudos rėmėja Agota Vasilienė randasi Nursing Home. Nebūdavo tokio parengimo, kad Vasilienė neprisidėtų su darbu ir auka. Vincas Zitkus, senas Worcesterio gyventojas, nuoširdus mūsų judėjimo veikėjas jau seniai serga.

Neseniai vėl tapo supiltas naujas kapas. Mirė širdies liga Vincas Trakimavišius, sulaukęs 81 metų amžiaus. Buvo LLD kuopos narys ir "Laisvės" skaitytojas, dosnus mūsų judėjimo rėmėjas. Vincas tris kartus lankė Lietuvoje. Paskutinį kartą ten lankydamsis apsidėdė ir parvažiavęs rūpinosi mylimosios žmonelės parsitraukimu. Na, štai, ir paskutinėmis gruodžio dienomis ji atvykta ir Vincas pradeda rūpintis nauju gyvenimu. Deja, pabaigoje sausio gauna širdies smūgį ir po kelių dienų išiskiria iš gyvųjų tarpo.

Vincas buvo veteranas, tai ir vasario 4 dieną tapo palaidotas su visomis militariskomis apeigomis. Lietuvoje paliko sūnų ir Norwoode brolio dukteris.

Jokūbas

Baltimore, Md.

DĖKOJAME

Gavome iš Tarybų Lietuvos gražią dovaną—langams užuolaidas, gamintas Kapsuke. Ją prisuntė Irena Malžinskaitė-Kubilienė, kaimo mokytoja. Jos gyvenimo draugas Kubilius yra elektristas ir dirba Kapsuke. Jie gyvena Ramanavo kaime, Lazdijų rajone.

Mes širdingai dėkojame už dovaną ir linkime visai šeimai geros sveikatos, laimės ir visokeriopos sėkmės gyvenime.

P. Paserskis ir Šeima

BINGHAMTON, N. Y.

Mirus

Antanui Žolynui

1978 m. sausio 28 d.

Reiškiame gilią užuojautą jo sūnui gyvenančiam Reisterstowne, Md., sūnaus žmonai, anūkiui, dviem anukėms, giminėms ir visiems artimiesiems bei draugams.

G. Seresse	K. Micele
A. H. Pagiegalai	P. A. Mačiukas
A. M. Burt	J. A. Kereilis
J. M. Lynn	U. Šimoliūnas
M. Sadauskienė	A. Strolienė
A. Yodikaitis	Mrs. Tamas
P. Juozapaitis	N. Strolienė
A. Kazėnienė	S. Vaineikis
V. A. Kumpon	W. B. Keršuliai

HAVERHILL, MASS.

Mirus

Walter Račkauskui

1978 m. sausio 27 d.

Reiškiame gilią užuojautą jo žmonai Antonette, giminėms, visiems draugams ir draugėms.

STEPHEN ir BLANCHE SHLAKIS
Lawrence, Mass.

REISTERSTOWN, MD.

Mirus

Antanui Žolynui

1978 m. sausio 28 d.

Reiškiame giliausią užuojautą jo sūnui Frederick, marčiai Florence ir anūkams—Fred Jr., Christine ir Deniese.

Antanas išgyveno Binghamtone virš 60 metų ir buvo veiklus mūsų judėjimo narys. Jis persikėlė gyventi pas sūnų praėjusį rugsėjo mėnesį. Liudime netekę mielo draugo.

HELEN ŽUKIENĖ, Binghamton, N. Y.
HELEN PINE, Columbus, Ohio
MYLDA ir WALTER ŽUKAS, Gulfport, Fla.

Federalinė valdžia nebeteiks daugia finansinės pagalbos New Yorkui?

Pirmiausia Senato Bankinis komitetas "surado," kad New Yorko miestas gali gerai išsiversti be tolimesnės finansinės pagalbos iš Washingtono. O dabar, sakoma, ir federalinis Iždo departamentas priėjo išvados, kad nebereikia New Yorkui skolinti daugiau pinigų. Tokia pat nuomonė viešpataujanti ir vyriausybėje.

Matyt, tuo yra susirūpinęs meras Koch. Jis žada greitai laiku skristi į Washingtoną ar asmeniškai bandyti įtikinti Kongreso vadovus, kad išvengimui bankroto mūsų miestui reikalinga nauja pakala. Iš kitos pusės, New Yorko valstijos gubernatorius Carey yra optimistas. Jis esąs tikras, kad Washingtono padėtis pasikeis ir niujorkiečiai pagalbą laimės.

Vyriausiu New Yorkui teikimo pagalbos oponentu laikomas Wisconsinio demokrat senatorius William Proxmire, Bankinio komiteto pirmininkas. Jis sako: "Tegu niujorkiečiai susiveržia diržą ir visos jų finansinės bėdos pasibaigs."

Bridgeport, Conn.

APIE LDS 74 KUOPOS SUSIRINKIMĄ

LDS 74 kuopos metinis susirinkimas įvyko vasario 5 d. Iš priekšties blogo oro, susirinkimas buvo neskaitylingas nariais. Tačiau tie, kurie dalyvavo susirinkime, buvo gėrame upe ir rūpinosi organizacijos gerove.

Kadangi šiais metais įvyksta seimas ir bus renkama LDS Centro Valdyba, tai atlikta nominavimas kandidatų į Centro Valdybą. Taipgi buvo perrinkta ir kuopos valdyba: Pirm. Jean Rigely, vice pirm. M. Valatkienė. Finansų rašt. Amelia Yusko-vic, kuri per eilę metų darbavosi kaip finansų sekretorė, gyvena tolokai nuo Bridgeporto, todėl jai susidaro kelbumo atvykti. Ji prašė paliausuoti ją iš kuopos finansų sekretorės vietos. Kuopa tą ir padarė. Labai gaila netekus pavyzdingos kuopos reikalų vedėjos. Džiugu, kad pasisekė gauti į jos vietą jaunuolę Cindy Rigely, kuri yra iš profesijos mokytoja. Ji yra Jean ir John Rigely dukra. (Jean—buvusi Mureikiūtė).

Išdinininkė M. Strižauskienė atsisakė iš tos vietos, tai išdinininku išrinktas M. Arison.

LDS 74 kuopa nuoširdžiai dėkoja buvusiems viršinin-kams už pastangas darbuotis kuopoje ir linki geros sėkmės tiems, kurie užėmė jų vietas.

Nutarta surengti gražią iš-vyką kuopos vardu gražiausioje vietoje Conn. valstijoje, Westporte, prie jurų, Sher-wood Island. Ši išvyka įvyks šių metų birželio 25 d. Prašome gerai įsitęmyti, kad nepraleisti šia gražią progą.
Šidlavos Zemaitis

Motery klubo narėms

Vasario 21 d., antradienį, 2 val. po pietų, įvyks Niujorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkimas, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.

Dalyvaukime skaitlingai, nes turime prisirošti prie Tarptautinės Moterų Dienos—Kovo Aštuntosios minėjimo, kuris įvyks kovo 5 d.
Valdyba

Minėkime kovo aštuntąją—Moters Dieną su Niujorko Lietuvių Moterų Klubo narėms kovo 5 d., Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 1 val. Bus meninė programa. Bus duodami pietūs. Auka \$6.

Binghamton, N. Y.

Sausio 28 d. mirė ilgametis binghamtonietis Antanas Žolynas, kuris gyveno pas sūnų Reisterstowne, Md. nuo praėjusio rugsėjo mėnesio. Jo kūnas buvo sukremtuotas ir atvežtas į Binghamtoną, kur buvo palaidotas Vestal Hills kapinėse.

Žolynas gimė Lietuvoje 1894 metais, sausio 16 d. Jis išgyveno Binghamtone virš 60 metų, visą laiką dalyvau-damas pažangiajame judėjime. Jis priklausė visose mūsų draugijose ir daug veikė meno srityje. Antanas suorganizavo ir dirigavo Aušros Chore, vaidino dramatiško ratelio perstatymose. Jis buvo visų mylimas—simpatiškas, draugiškas žmogus.

Liko didžiausiam nuliudime jo sūnus Frederick, marti Florence ir anūka Fred Jr., Christine ir Deniese.
Helen Zukas-Pine

Gal uždarys 30 miesto ligoninių!

New Yorko miesto valdžioje jau rimtai prasidėjęs judėjimas už sumažinimą ligoninių lovų net 8,000! Niujorkiečiai, girdi, galėtų "gražiai" ir be jų apsieiti, jų sveikatos reikalai nenukentėtų. Tik būtų išvengta bereikalingų duplicacijų ir taip toliau. O miestui kasmet būtų sutaupyta apie 320 milijonų dolerių!

Ligoninių lovų skaičiaus sumažinimas net aštuoniais tūkstančiais reikštų uždarymą net 30 ligoninių.

Veikiausia valdžia tą ir padarys, jeigu nesulauks iš gyventojų pusės tam pasi-priešinimo. Tuo tarpu, kaip žinia, dažnai, reikalui prisiėję, lovai ligoninėje gauti prisieina palaukti savaitę ki-tą...

Limelight on the Soviet Union

On Gogol Boulevard

V. Khristoforov

Phillip Bonosky's first article as a Moscow correspondent to Daily World appeared in World magazine titled "Winter in Moscow." He begins it with those words:

"As you drive into Moscow along the snow-covered Volohkamsky Highway from the airport, surprised at how many new apartment buildings have sprung up since you were last here—you come upon a curious monument. Actually it's not strictly correct to call it a monument. For what it is, is a tank barrier. Iron girders were sunk into the ground here at an angle and "pointed" to the enemy.

You speed by this, giving it hardly more than a glance, and you take a long, remembering look at the white snow-covered fields visible in the middle distance, and then you know. For it was at that point—right there.

There, within Moscow's city limits, the Muscovites had built a barrier of human bodies. They literally put up flesh against steel—throwing their bodies on the muzzles of cannon—and stopped the steel. Students straight from college—male and female—could be artists, writers, musicians, mathematicians; they all stood together, and so the nation stood, a nation that has never forgotten that moment."

Receiving the "Spirit of Detroit Award"—[l.-r.] Natalya Lankina, interpreter; Viktor Jmatchinskiy; Councilwoman Maryann Mahaffey; Rinat Giliazov; and Lasker Smith, chairman of the Detroit Reception Committee and national leader of the Rank-and-File Auto Workers.

They are workers from a worker's country—from the auto towns of Gorki and Naberezhnyje Chelny in the USSR; they had come to the United States eager to learn about our country.
Iise